

HE 68/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle kokonaisvaltaisesta kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin sosialistisen tasavallan välillä tehdyn puitesopimuksen hyväksymiseksi sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi kokonaisvaltaisesta kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin sosialistisen tasavallan välillä kesäkuussa 2012 tehdyn puitesopimuksen sekä lain sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Vietnamin sosialistisen tasavallan kanssa tehty kumppanuus- ja yhteistyösopimus on luonteeltaan sekasopimus, joka sisältää sekä jäsenvaltioiden että Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Sopimus on ensimmäinen Vietnamin kanssa tehtävä kahdenvälinen sopimus, jolla korvataan Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Kaakkois-Aasian maiden välinen yhteistyösopimus vuodelta 1980, joka laajennettiin koskemaan Vietnamia vuonna 1999.

Sopimus on laaja-alainen yhteistyösopimus, joka sisältää määräykset poliittisen, taloudellisen ja sektorikohtaisen yhteistyön sekä vuoropuhelun muodoista. Sopimuksessa

sovitaan yhteistyöstä muun muassa ympäristön ja ilmastonmuutoksen, energian, tieteen ja teknologian sekä meri- ja lentoliikenteen aloilla. Sopimus sisältää Euroopan unionin ulkopolitiikan kannalta keskeisiä sitovia oikeudellisia velvoitteita, muun muassa määräyksiä ihmisoikeuksista, asesulusta, terrorismin torjunnasta, kansainvälisestä rikostuomioistuimesta, muuttoliikkeestä ja verotuksesta. Sopimus sisältää kehitysyhteistyösosion sekä kaupallista yhteistyötä koskevan osion.

Sopimus on tarkoitettu tulemaan voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona jälkimmäinen sopimuspuoli on ilmoittanut toiselle sopimuspuolelle sopimuksen hyväksymistä koskevien oikeudellisten menettelyjen loppuunsaattamisesta. Lakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA	3
2.1 Euroopan unionin ja Vietnamin sosialistisen tasavallan väliset sopimus- ja kauppasuhteet	3
2.2 Suomen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan väliset sopimus- ja kauppasuhteet	4
2.3 Nykytilan arviointi.....	4
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	4
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	5
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	5
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	5
4.3 Ympäristövaikutukset.....	5
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	5
5 ASIAN VALMISTELU	5
5.1 Asian valmistelu Euroopan unionissa.....	5
5.2 Asian kansallinen valmistelu	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	7
1 SOPIMUKSEN SISÄLTÖ JA SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN	7
I OSASTO: LUONNE JA SOVELTAMISALA	7
II OSASTO: KEHITYSYHTEISTYÖ.....	8
III OSASTO: RAUHA JA TURVALLISUUS	8
IV OSASTO: KAUPPAAN JA INVESTOINTEIHIN LIITTYVÄ YHTEISTYÖ..	9
V OSASTO: OIKEUSALAN YHTEISTYÖ.....	10
VI OSASTO: SOSIOEKONOMINEN KEHITYS JA MUUT YHTEISTYÖALAT	10
VII OSASTO: INSTITUTIONAALINEN KEHYS	14
VIII OSASTO: LOPPUMÄÄRÄYKSET.....	14
2 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	15
3 VOIMAANTULO	16
4 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJESTYS	16
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	16
4.2 Käsitteleyjärjestys	18
LAKIEHDOTUS.....	19
Laki kokonaisvaltaisesta kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin sosialistisen tasavallan välillä tehdyn puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	19
SOPIMUSTEKSTI.....	20

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Euroopan unionin (EU) neuvosto valtuutti toukokuussa 2007 komission neuvottelemaan Vietnamin kanssa kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan puitesopimuksen (Partnership and Cooperation Agreement), jäljempänä 'kumppanuus- ja yhteistyösopimus', laajentaen marraskuussa 2004 antamiensa neuvotteluvaltuutuksia, jotka koskivat Thaimaata, Indonesiaa, Singaporea, Filippiinejä, Malesiaa ja Bruneita. Kumppanuus- ja yhteistyösopimus korvaa nykyisen oikeudellisen kehyksen, joka muodostuu Euroopan yhteisön ja Vietnamin välillä vuonna 1995 tehdystä sopimuksesta sekä Euroopan talousyhteisön ja Kaakkois-Aasian valtioiden liiton (ASEAN) jäsenvaltioiden välillä vuonna 1980 tehdystä yhteistyösopimuksesta, joka laajennettiin koskemaan Vietnamia vuonna 1999. Neuvotteluvaltuutuksen taustalla oli komission vuonna 2003 antama tiedonanto, jossa kiinnitettiin huomiota tarpeeseen aktivoida yhteistyötä. Vietnam oli Indonesian ja Filippiinien jälkeen kolmas ASEAN:n jäsenmaa, jonka kanssa kumppanuus- ja yhteistyösopimus allekirjoitettiin. Vastaava kumppanuus- ja yhteistyösopimus on sittemmin neuvoteltu valmiiksi myös Singaporen ja Thaimaan kanssa, ja neuvottelut ovat kesken Malesian sekä Brunein kanssa.

Vietnamin kanssa tehty kumppanuus- ja yhteistyösopimus on laaja-alainen sekasopimus, jossa sopimuspuolina ovat sekä EU että sen jäsenvaltiot. Keskeisenä tavoitteena EU:n ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välisessä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksessa on laaja-alaisen kumppanuuden vahvistaminen. Sopimus lisää osapuolten mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä eri sektoreilla. Sopimus ei ole kauppasopimus, mutta se sisältää myös kaupallista yhteistyötä koskevan osion. EU:n näkökulmasta tärkeimpiä sopimuksen osa-alueita ovat muun muassa turvallisuus, sisäasiat, ihmisoikeudet ja siirtolaisuus. Sopimuksessa myös sovitaan yhteistyön tai vuoropuhelun aloittamisesta useilla aloilla. Sopimuksen tavoitteena on yhteistyön kehittäminen erilaisissa poliittisissa, sosiaali-

sissa ja talouskysymyksissä ja EU:n ja Vietnamin välisen yhteistyön tiivistäminen niin alueellisissa kuin kansainvälisissäkin yhteyksissä. Poliittisesti sopimus vahvistaa yhteisten yleismaailmallisten arvojen pohjalta EU:n roolia Kaakkois-Aasiassa.

Sopimus sisältää poliittiset standardilausekkeet, jotka koskevat ihmisoikeuksia, joukkotuhoaseiden vähentämistä, pienaseita ja kevyitä aseita, kansainvälistä rikostuomioistuinta ja terrorismin torjuntaa. Demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen, joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseen liittyvien kansainvälisten velvoitteiden noudattaminen sekä sitoutuminen yhteistyöhön kansainvälisesti sovitujen kehitystavoitteiden (mukaan lukien Yhdistyneiden kansakuntien (YK) vuosituhattavoitteet) saavuttamiseksi ovat sopimuksen olennaisia osia (essential element). Näiden osien rikkomisessa on kyse sopimusrikkomuksesta, johon liittyy erityinen neuvottelu- ja sanktiomenettely.

Vietnamin kanssa tehdyn sopimuksen voidaan arvioida lisäävän EU:n ja Vietnamin välistä vuorovaikutusta ja konkreettista yhteistyötä useilla osa-alueilla. Sopimuksen myötä EU:n näkyvyyden voidaan arvioida lisääntyvän Kaakkois-Aasian alueella. Sopimuksen kaupallista ja taloudellista yhteistyötä koskeva osio pohjustaa vuonna 2012 käynnistyneitä vapaakauppaneuvotteluja.

2 Nykytila

2.1 Euroopan unionin ja Vietnamin sosialistisen tasavallan väliset sopimus- ja kauppasuhteet

EU:n ja Vietnamin välisen yhteistyön sopimusperustainen perusta on Euroopan yhteisön ja Vietnamin välillä vuonna 1995 tehty sopimus sekä Euroopan talousyhteisön ja Kaakkois-Aasian valtioiden liiton (ASEAN) jäsenvaltioiden välillä vuonna 1980 tehty yhteistyösopimus, joka laajennettiin koskemaan Vietnamia vuonna 1999. Sopimus sisältää kaupallista, taloudellista ja kehitysyhteistyötä koskevia määräyksiä. Uusi, kesäkuussa 2012

allekirjoitettu kumppanuus- ja yhteistyösopimus on ensimmäinen EU:n ja sen jäsenvaltioiden Vietnamin kanssa tekemä kahdenvälinen sopimus ja se korvaa edellä mainitun yhteistyösopimuksen.

EU on Vietnamille merkittävä kauppakumppani, viime vuosina erityisesti viennin kohdealueena. Vietnamin vienti EU:n alueelle on viime vuosina ollut noin 15,8 miljardia euroa vuodessa, ja EU on kilpaillut Yhdysvaltain kanssa asemasta Vietnamin viennin suurimpana kohdealueena. EU:n vienti Vietnamiin on hieman vähäisempää, mutta se on kuitenkin suurin ei-aasialainen tuontialue.

2.2 Suomen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan väliset sopimus- ja kauppasuhteet

Suomen ja Vietnamin välillä on allekirjoitettu vuonna 1978 kauppasopimus (SopS 25/1978), vuonna 1992 sopimus kehitysyhteistyön yleisistä ehdoista ja menettelytavoista (SopS 18/1993), vuonna 1993 sopimus sijoitusten edistämisestä ja molemminpuolisesta suojaamisesta (SopS 26-27/1996), vuonna 1994 sopimus taloudellisesta, tieteellisestä, teollisesta, teknologisesta ja kaupallisesta yhteistyöstä (SopS 27/1995) sekä vuonna 2001 tuloveroja koskeva sopimus kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi (SopS 111-112/2002).

Suomen ja Vietnamin kauppa on ollut viime vuosina maltillisessa nousussa mutta siinä on edelleen varaa kasvuun. Kauppa on ollut tavallisesti Suomelle alijäämäistä: kahdenvälisen kaupan arvo vuonna 2012 oli 213 miljoonaa euroa, josta Suomen viennin arvo 74 miljoonaa euroa ja tuonnin arvo 139 miljoonaa euroa.

2.3 Nykytilan arviointi

Euroopan unionin ja Vietnamin sosialistisen tasavallan väliset suhteet ovat kehittyneet vuosien 1995 ja 1999 sopimusten aloja pidemmälle. Uuden kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen tavoitteena on parantaa yhteistyömahdollisuuksia kaupallis-taloudellisella alalla sekä lisäksi kehittää poliittista, alueellista ja kansainvälistä yhteistyötä. Sopimus kattaa useampia yhteistyöaloja ja tarkentaa

sopimuspuolten sitoumuksia. Sen tekeminen jatkaa luontevalla tavalla Euroopan unionin ja Vietnamin välisten suhteiden kehitystä.

Poliittisesta näkökulmasta sopimuksen katsotaan olevan merkittävä askel EU:n roolin vahvistamiseksi Kaakkois-Aasiassa muun muassa sellaisten yleismaailmallisten arvojen kuten demokratian ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen pohjalta. Kumppanuus- ja yhteistyösopimuksella on aiempia sopimuksia laajempi vaikutus ja sen odotetaan lisäävän yhteistyötä sekä suhteiden vakautta ja ennustettavuutta.

Suomen suhteiden järjestäminen Vietnamin sosialistiseen tasavaltaan Euroopan unionin kumppanuus- ja yhteistyösopimuksella on tarkoituksenmukaista. Sopimus luo pohjan myös Suomen ja Vietnamin välisen yhteistyön laajentamiselle.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Vietnamin sosialistisen tasavallan kanssa tehty kumppanuus- ja yhteistyösopimus kattaa laajan skaalan eri yhteistyösektoreita ja sillä pyritään kehittämään konkreettista yhteistyötä monilla alueilla. Sopimuksen määräykset kattavat kaupan ja investointien yleisiä periaatteita ja yhteistyötä liittyen kaupan teknisiin esteisiin, oikeusalan yhteistyöhön, kilpailupolitiikkaan, tilastointiin, kehitysyhteistyöhön, opetus- ja kulttuurialaan, tutkimukseen, työllisyyteen, siirtolaisuuteen, henkilötietojen suojaan, rahanpesun, rikollisuuden, terrorismin ja pienaseiden leviämisen vastaisiin toimiin, teollisoikeuksiin, elinkeinopolitiikkaan ja ympäristönsuojeluun. Samat yhteistyösektorit ovat sisältyneet myös muihin EU:n neuvottelemiin kumppanuus- ja yhteistyösopimuksiin ASEAN:in jäsenmaiden kanssa. Vietnamin kanssa käydyissä neuvotteluissa keskeisiä teemoja olivat erityisesti siirtolaisuus, turvallisuus, sisäasiat ja ihmisoikeudet.

Sopimus määrää molempien sopimuspuolien mahdollisimman korkean tason edustajista koostuvan sekakomitean perustamisesta valvomaan sopimuksen toimivuutta ja täytäntöönpanoa. Sekakomitea kokoontuu tavallisesti kerran vuodessa. Sekakomitean alaisuuteen perustetaan alakomiteoita käsittelemään

sopimuksen soveltumisalaan kuuluvia eri aloja ja avustamaan sekakomiteaa sen tehtävien hoitamisessa.

Esityksen tavoitteena on hankkia eduskunnan hyväksyminen sopimukselle. Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Sopimuksella ei ole suoria vaikutuksia valtion talousarvioon. Sopimuksen tavoitteena on tiivistää Euroopan unionin ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välisiä poliittisia ja taloudellisia suhteita ja käynnistää yhteistyötä usealla eri osa-alueella, mukaan lukien kauppa ja investoinnit, ympäristö ja ilmastomuutos, energia, tiede ja teknologia sekä meri- ja lentoliikenne. Sopimuksella arvioidaan olevan myönteisiä, joskaan ei välittömiä taloudellisia vaikutuksia Suomelle.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Sopimuksella ei ole suoria vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Sopimuksella perustettavien sekakomitean ja alakomiteoiden kokouksista johtuvat tehtävät voidaan hoitaa tavanomaisen käytännön edellyttämällä tavalla nykyisellä henkilöstöllä.

4.3 Ympäristövaikutukset

Sopimuksella ei ole välittömiä ympäristövaikutuksia. Ympäristö on eräs alueista, joilla osapuolten yhteistyötä kehitetään. Sopimuksen mukaisesti yhteistyön tavoitteena on edistää kestävään kehitykseen tähtäävää ympäristön suojelua ja parantamista, noudattaen niitä kansainvälisen yhteistyön ja monenvälisen ympäristösopimusten velvoitteita, joiden osapuolia sopimuspuolet ovat. Sopimus sisältää ympäristöä ja luonnonvaroja koskevan artiklan, jossa kirjataan luonnonvarojen ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen tärkeydestä. Sopimuksen mukaan ympä-

ristökysymykset pyritään sisällyttämään kaikkiin yhteistyön aloihin.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Kumppanuus- ja yhteistyösopimuksella pyritään edistämään sopimuspuolten välistä poliittista vuoropuhelua ja parantamaan yhteistyömahdollisuuksia yhdessä sovittujen arvojen pohjalta. Sopimuksen pyrkimyksenä on edistää osapuolten yhteistyötä useilla eri aloilla ja saada aikaan myönteisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia erityisesti Vietnamin. Sopimuksessa osapuolet sitoutuvat yhteisiin periaatteisiin demokratian ja ihmisoikeuksien edistämiseksi, joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseksi ja terrorismin vastaista toimintaa koskien. Sopimuksella voidaan arvioida olevan myönteistä merkitystä hyvän hallinnon, demokratian, kansalaisyhteiskunnan ja kansantalouden vahvistumiselle Vietnamin.

5 Asian valmistelu

5.1 Asian valmistelu Euroopan unionissa

Aloite sopimuksen tekemiseksi Vietnamin sosialistisen tasavallan kanssa tehtiin toukokuussa 2007, ja ensimmäinen luonnos sopimuksesta toimitettiin Vietnamiin saman vuoden lokakuussa. Ensimmäinen neuvottelukierros käytiin Brysselissä kesäkuussa 2008. Neuvotteluissa järjestettiin yhteensä yhdeksän neuvottelukierrosta, joista viimeinen käytiin Brysselissä 9.-14. päivänä syyskuuta 2010.

EU:n kannalta tärkeitä kysymyksiä olivat mm. kahdenväliset sitoumukset ihmisoikeuksien, Kansainvälisen rikostuomioistuimen, terrorismin vastaisen yhteistyön, joukkotuhoaseiden, laittomien pienaseiden, maahanmuuton, hyvän hallinnon ja verotuksen sekä kauppapolitiikan aloilla. Vietnamin tavoitteet keskittyivät mm. kansainvälisesti sovittujen kehitystä koskevien tavoitteiden, mukaan lukien YK:n vuosituhattavoitteet, kirjaamiseen sopimuksen olennaiseksi osaksi.

Sopimusneuvotteluja valmisteltiin säännöllisesti EU:n Aasia ja Oseania -työryhmässä Brysselissä sekä pysyvien edustajien komiteassa. Sopimustekstiä käsiteltiin kauppapolitiisessa komiteassa ja ulkoasiainneuvostossa.

Sopimusteksti hyväksyttiin pysyvien edustajien komitean syyskuun 2010 istunnossa, ja sopimus parafoitiin 4. päivänä lokakuuta 2010. Neuvosto teki päätöksen sopimuksen allekirjoittamisesta 14. päivänä toukokuuta 2012. EU:n ja Vietnamin edustajat allekirjoittivat sopimuksen lopulta 27. päivänä kesäkuuta 2012 Brysselissä.

Sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen sopimus hyväksytään jokaisessa jäsenvaltiossa, EU:ssa ja Vietnamin sosialistisessa tasavallassa. Neuvosto hyväksyy sopimuksen EU:n puolesta konsultoituaan Euroopan Parlamenttia.

5.2 Asian kansallinen valmistelu

Sopimusneuvotteluja ja sopimustekstiä käsiteltiin kauppapoliittisessa jaostossa ja ulkosuhdejaostossa. Eduskunnalle annettiin Vietnamin neuvotteluvaltuutuksesta tietoja

11.5.2005 päivätyllä E-kirjeellä (E 22/2007 vp). Neuvottelujen edistymisestä ja loppuvaiheesta tiedotettiin 17. päivänä kesäkuuta 2010 päivätyllä U-kirjelmällä (U 21/2010 vp). U-kirjelmän ollessa käsittelyssä eduskunnan suuressa valiokunnassa 6 päivänä lokakuuta 2010 suuri valiokunta yhtyi ulkoasiainvaliokunnan kannanoton (UaVX 5/2010 vp) mukaisesti valtioneuvoston kantaan (SuVX 76/2010 vp).

Hallituksen esitys on valmisteltu ulkoasiainministeriössä. Hallituksen esityksestä on pyydetty lausunnot liikenne- ja viestintäministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, oikeusministeriöltä, puolustusministeriöltä, sisäministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, valtioneuvoston kanslialta ja ympäristöministeriöltä sekä Ahvenanmaan maakuntahallitukselta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön

Johdanto. Sopimuksen johdannossa vahvistetaan sopimuspuolten sitoutuminen kunnioittamaan ihmisoikeuksia sekä demokratian, oikeusvaltion ja hyvän hallintotavan periaatteita. Johdantoon on myös kirjattu sopimuspuolten sitoumus lisätä yhteistyötä kansainvälisen vakauden, oikeuden ja turvallisuuden alalla, taloudellisen ja sosiaalisen kestävän kehityksen edistämiseksi, sekä terrorismin ja kansainvälisen rikollisuuden torjumiseksi. Johdannossa vahvistetaan myös sitoutuminen ympäristönsuojelun edistämiseen, yhteistyö muuttoliikkeiden hallintaa koskien ja Maailman kauppajärjestön kansainvälistä kauppaa koskevien periaatteiden syrjimätön soveltaminen.

I OSASTO: LUONNE JA SOVELTAMISALA

1 artikla. *Yleiset periaatteet.* Artiklassa vahvistetaan kansainvälisten sopimusten määrittelemien demokratian periaatteiden sekä ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen olevan kummankin sopimuspuolen sisä- ja ulkopolitiikan perusta. Kohta on määritelty olennaiseksi osaksi sopimusta. Artikla määrittelee olennaiseksi osaksi sopimusta myös sopimuspuolten sitoumuksen yhteistyöhön YK:n vuosittuhtavoitteiden saavuttamiseksi. Sitoumus yhteistyöhön vuosittuhtavoitteiden saavuttamiseksi oli Vietnamille keskeinen neuvottelutavoite. Sopimuspuolet vahvistavat sitoumuksensa myös kestävään kehitykseen ja ilmastonmuutoksen torjumiseen. Sopimuspuolet sopivat, että sopimuksen mukainen yhteistyö on niiden kansallisten lakien, sääntöjen ja määräysten mukaista.

2 artikla. *Yhteistyön tavoitteet.* Sopimuspuolet käyvät kokonaisvaltaista vuoropuhelua ja lisäävät yhteistyötä molemminpuolisesti tärkeillä aloilla lujittaakseen kahdenvälisiä suhteitaan. Tavoitteina mainitaan erityisesti sopimuspuolten välisen kaupan edistäminen ja kahdenvälinen yhteistyö sekä alu-

eellisesti että kansainvälisesti. Lisäksi tavoitteena on tehdä yhteistyötä seuraaviin teemoihin liittyen: kehitysyhteistyö, kestävä kehitys, ilmastonmuutos ja tartuntataudit; oikeus ja turvallisuus; tietosuojat; muuttoliike; järjestäytyneet rikollisuus, mukaan lukien rahanpesun ja laittomien huumausaineiden torjunta; joukkotuhoaseet, pienaseet ja kevyet aseet; terrorismi; sekä useilla muilla sopimuspuolille tärkeillä aloilla. Sopimuspuolet myös pyrkivät lisäämään yhteistyötä alueellisten ja osa-alueellisten yhteistyöohjelmien puitteissa, lisäämään toistensa näkyvyyttä esimerkiksi kulttuurivaihdon, tietotekniikan ja koulutuksen avulla sekä edistämään vuoropuhelua ja vuorovaikutusta järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan kanssa.

3 artikla. *Yhteistyö alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä.* Sopimuspuolet sopivat vaihtavansa näkemyksiä ja tekemään yhteistyötä alueellisen ja kansainvälisen tason yhteyksissä ja organisaatioissa, kuten Yhdistyneet kansakunnat ja sen erityisjärjestöt ja elimet, ASEAN sekä ASEANin ja EU:n vuoropuhelu, Aasian ja Euroopan yhteistyöprosessi ASEM sekä Maailman kauppajärjestö. Sopimuspuolet sopivat lisäksi edistävänsä yhteistyötä ajatushautomoiden, akateemisten yhteisöjen, valtiosta riippumattomien järjestöjen, yritysten ja tiedotusvälineiden välillä seminaarien, konferenssien ja muun toiminnan muodossa.

4 artikla. *Kahdenvälinen ja alueellinen yhteistyö.* Sopimuspuolet tekevät sopimuksen alaan kuuluvaa yhteistyötä myös alueellisella tasolla silloin kuin se on tehokkain tapa edistää sopimuksen määrittelemiä tavoitteita. Yhteistyöhön voi tarvittaessa kuulua myös ASEAN-maiden yhdentymisen ja yhteisökehityksen tukeminen. Sopimuspuolet voivat tarvittaessa päättää myöntää sopimukseen liittyvillä aloilla toteutettaviin yhteistyötoimiin rahoitustukea omien rahoitusmenettelyjensä ja -varojensa puitteissa. Tällä yhteistyöllä voidaan tukea etenkin Vietnamin sosioekonomisten uudistusten toteuttamista.

II OSASTO: KEHITYSYHTEISTYÖ

5 artikla. *Yleiset periaatteet.* Sopimuspuolet katsovat että kehitysyhteistyön keskeisenä tavoitteena on saavuttaa vuosittain tavoitteet, poistaa köyhyys sekä varmistaa kestävä kehitys ja yhdentyminen maailmantalouteen. Kehitysyhteistyön tavoitteissa otetaan huomioon Vietnamin sosioekonomiset kehitysstrategiat ja -ohjelmat. Sopimuspuolet sopivat edistävänsä yhteistyötä omien menettelyjensä ja resurssiensa mukaisesti.

6 artikla. *Yhteistyön tavoitteet.* Sopimuspuolten kehitysyhteistyöstrategioiden tavoitteena on muun muassa saavuttaa kestävä talouskasvu, edistää yksilön ja yhteiskunnan kehitystä, edistää instituutioiden uudistamista ja kehittämistä, edistää ympäristön kannalta kestävä kehitystä, ympäristön uudistamista, ympäristöön liittyviä parhaita toimintatapoja ja luonnonvarojen säilyttämistä, torjua ilmastomuutosta ja puuttua sen seurauksiin, sekä tukea toimia ja välineitä, joilla edistetään asteittaista yhdentymistä maailmantalouteen ja maailmankauppaan.

7 artikla. *Yhteistyömuodot.* Sopimuspuolet sopivat toteuttavansa jokaisella tähän osastoon kuuluvalla yhteistyöalalla toimia kahdenvälisellä tai alueellisella tasolla tai tavalla, jossa yhdistyvät nämä kaksi tasoa, kolmenvälinen yhteistyö mukaan luettuna. Sopimuspuolten yhteistyöhön voi kuulua ohjelmia ja hankkeita varten tarkoitettu sopimuspuolten sopimuksen mukainen suunniteltuun liittyvä ja tekninen apu; kursseihin, työpajoihin, seminaareihin, asiantuntijavaihtoon, selvityksiin sekä sopimuspuolten yhteiseen tutkimukseen perustuva valmiuksien parantaminen; tarvittaessa myös muunlaisten kehitysrahoitusmuotojen käytön harkitseminen, sekä tuen vaikuttavuuteen liittyviä parhaita käytänteitä koskevien tietojen vaihtaminen.

III OSASTO: RAUHA JA TURVALLISUUS

8 artikla. *Joukkotuhooajien ja niiden kantolaitteiden leviämisen estäminen.* Sopimuspuolet sopivat noudattavansa kaikilta osin kansainvälisten aseistariisunta- ja asensulkusopimusten mukaisia velvoitteitaan ja muita kansainvälisiä velvoitteita ja täyttävänsä ne kansallisella tasolla. Samalla sopimuspuolet vahvistavat kuitenkin sopimuspuolten perustellun oikeuden tutkia, kehittää, käyttää ja siirtää biologista ja kemiallista teknologiaa sekä ydinteknologiaa ja näihin teknologioihin liittyviä materiaaleja ja käydä näillä kauppaa rauhanomaisessa tarkoituksessa niiden sopimusten mukaisesti, joiden osapuolia ne ovat. Määräys on olennainen osa sopimusta. Lisäksi sopimuspuolet pyrkivät ratifioimaan merkitykselliset kansainväliset asiakirjat tai liittymään niihin ja täyttämään niistä aiheutuvat velvoitteet sekä luomaan tehokkaan kansallisen vientivalvontajärjestelmän niin, ettei järjestelmä haittaa rauhanomaista vientiä ja ettei rauhanomaista vientiä pyritä käyttämään aseiden leviämisen salaamiseksi. Sopimuspuolet sopivat käyvänsä säännöllistä poliittista vuoropuhelua näiden sopimuksen osien vahvistamiseksi. Kaksikäyttötuotteiden valvonnasta on unionin tasolla annettu neuvoston asetus (EY) N:o 428/2009 kaksikäyttötuotteiden vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta. Kansallisesti vientivalvontajärjestelmästä on säädetty laissa kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta (562/1996) sekä laissa puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012).

9 artikla. *Yhteistyö pienaseiden sekä kevyiden aseiden laittoman kaupan ja sen kaikkien osatekijöiden torjumiseksi.* Sopimuspuolet sopivat noudattavansa kansainvälisiin sopimuksiin ja sitoumuksiin perustuvia velvoitteitaan ja sitoutuvat panemaan ne täysimääräisesti täytäntöön. Sopimuspuolet sopivat käyvänsä säännöllistä poliittista vuoropuhelua, jossa ne vaihtavat näkemyksiä ja tietoja ja parantavat laittoman kaupan torjumiseen liittyviä valmiuksiaan.

10 artikla. *Yhteistyö terrorismin torjunnassa.* Sopimuspuolet vahvistavat sitoutumisensa terrorismin torjumiseen kansainvälisten sopimusten ja omien lakien ja hallinnollisten määräystensä mukaisesti sekä ilmaisevat valmiutensa lisätä yhteistyötä terrorismin torjumiseksi.

11 artikla. *Oikeudellinen yhteistyö.* Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä oikeudellisissa asioissa, oikeusvaltion lujittamisessa ja instituutioiden kehittämisessä oikeudenhoidon ja lainvalvonnan kaikilla ta-

soilla. Sopimuspuolet sopivat lisäksi tekevän yhteistyötä kansainvälisen rikosoikeuden alalla. Sopimuspuolet katsovat, että kansainvälisen yhteisön vakavimmiksi katsomilla rikoksilla on oltava rangaistusseuraamukset ja että syytteen tosiasiallinen nostaminen on varmistettava toteuttamalla tarvittavat toimenpiteet asianmukaisella tasolla. Sopimuspuolet katsovat, että Kansainvälinen rikostuomioistuin on edistysellinen ja riippumaton elin, jonka toiminnan tavoitteena on kansainvälisen rauhan ja oikeuden edistäminen. Sopimuspuolet sopivat tekevän yhteistyötä lujittaakseen sääntelykehystä, jolla pyritään ehkäisemään kansainvälisen yhteisön vakavimmiksi katsomia rikoksia ja varmistamaan, että näistä rikoksista on seurauksena rangaistus, ja tutkivansa mahdollisuutta noudattaa Rooman perussääntöä. Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä tätä osa-aluetta koskevan vuoropuhelun ja yhteistyön hyödyllisyydestä.

IV OSASTO: KAUPPAAN JA INVESTOINTEIHIN LIITTYVÄ YHTEISTYÖ

12 artikla. *Yleiset periaatteet.* Sopimuspuolet sopivat aloittavansa kahdenvälistä ja monenvälistä kauppaa koskevan vuoropuhelun sekä sitoutuvat kehittämään ja monipuolistamaan kauppaa ja helpottamaan markkinoillepääsyä. Sopimuspuolet tunnustavat kaupan ja muun muassa tullietuusjärjestelmien muodossa annetun avun keskeisen merkityksen kehitykselle ja pyrkivät panostamaan tähän enemmän WTO:n sääntöjä noudattaen. Sopimuspuolet myös edistävät yhteistyötä muun muassa ongelmien ratkaisussa ja muissa kaupan liittyvissä kysymyksissä, ottaen huomioon molempien sopimuspuolten kehitystason pannaan täytäntöön tämän osaston määräyksiä.

13 artikla. *Kaupan kehittäminen.* Sopimuspuolet sitoutuvat kehittämään, monipuolistamaan ja lisäämään keskinäistä kauppaa sekä parantamaan tuotteidensa kilpailukykyä kotimaisilla, alueellisilla ja kansainvälisillä markkinoilla. Sopimuspuolet hyödyntävät kauppaa tukevaa kehitysapua ja muita tätä apua täydentäviä avustusohjelmia täysimääräisesti kehittääkseen keskinäistä kauppaa ja keskinäisiä investointejaan.

14 artikla. *Terveyteen, kasvinsuojeluun ja eläinten hyvinvointiin liittyvät asiat.* Sopimuspuolet vahvistavat terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevaan WTO:n sopimukseen perustuvat nykyiset oikeutensa ja velvollisuutensa. Sopimuspuolet lisäävät terveys- ja kasvinsuojelutoimiin liittyvää lainsäädäntöä ja täytäntöönpanoa sekä näihin toimiin liittyviä todistus-, tarkastus- ja valvontamenettelyjä koskevaa yhteistyötä ja tiedonvaihtoaan. Sopimuspuolet sopivat tekevän yhteistyötä terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevissa asioissa ja edistämään tällaista yhteistyötä parantamalla valmiuksia ja tarjoamalla teknistä apua. Sopimuspuolet sopivat tekevän tarvittaessa yhteistyötä, joka koskee eläinten hyvinvointia ja johon kuuluvat myös tekninen apu ja valmiuksien kehittäminen. Sopimuspuolet nimeävät yhteyshenkilöt tämän artiklan mukaisia asioita koskevaa tietojenvaihtoa varten.

15 artikla. *Kaupan tekniset esteet.* Sopimuspuolet edistävät kansainvälisten standardien käyttöä sekä tekevät standardeihin, tekniin määräyksiin ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyihin liittyvää yhteistyötä. Sopimuspuolet pyrkivät vaihtamaan tietoja WTO-sopimuksen (Sopimus kaupan teknisistä esteistä, SopS 4–5/1995) alaan kuuluvasta lainsäädännöstään kansallisen valmistelun ensi vaiheista lähtien. Kaupan tekniin esteisiin liittyvää yhteistyötä tehdään muun muassa asianmukaisia kanavia käyttäen käytävän vuoropuhelun, yhteishankkeiden, teknisen avun ja valmiuksien kehittämistä koskevien ohjelmien avulla. Sopimuspuolet nimeävät tarvittaessa yhteyshenkilöt tämän artiklan mukaisia asioita koskevaa tietojenvaihtoa varten.

16 artikla. *Tulliasioita ja kaupan helpottamista koskeva yhteistyö.* Sopimuspuolet vaihtavat kokemuksia tuonti- ja vientimenettelyjen ja muiden tullimenettelyjen yksinkertaistamisesta ja tietoja tähän liittyvistä parhaista käytänteistä sekä tutkivat mahdollisuuksia näiden menettelyjen yksinkertaistamiseen. Sopimuspuolet kiinnittävät erityistä huomiota kansainvälisen kaupan varmuuden ja turvallisuuden parantamiseen. Sopimuspuolet ilmaisevat olevansa kiinnostuneita tulevaisuudessa harkitsemaan tulliyhteistyötä. Sopimuspuolet pyrkivät ottamaan käyttöön

tekniseen apuun tarkoitettuja määrärahoja tukeakseen tulliyhteistyötä ja kaupan helpottamista koskevien säännösten täytäntöönpanoa tämän sopimuksen mukaisesti.

17 artikla. *Sijoitustoiminta.* Sopimuspuolet tukevat investointivirtojen lisäämistä luomalla houkuttelevan ja vakaan ympäristön investoinneille johdonmukaisella vuoropuhelulla.

18 artikla. *Kilpailupolitiikka.* Sopimuspuolet säilyttävät kilpailulainsäädäntönsä ja kilpailuviranomaisensa. Sopimuspuolet voivat parantaa kilpailulainsäädännön kehittämiseen ja täytäntöönpanoon liittyviä valmiuksia ja tehdä muuta kilpailulainsäädännön kehittämiseen ja täytäntöönpanoon liittyvää yhteistyötä, jos tällaiselle toiminnalle on saatavissa rahoitusta sopimuspuolten yhteistyövälineistä ja -ohjelmista.

19 artikla. *Palvelut.* Sopimuspuolet käyvät johdonmukaista vuoropuhelua muun muassa vaihtaakseen tietoja sääntely-ympäristöistään parhaiden käytänteiden määrittämiseksi, edistääkseen vastavuoroisesti markkinoillepääsyä, parantaakseen rahoituksen ja teknologian saatavuutta sekä lisätäkseen palvelujen kauppaa sopimuspuolten välillä ja kolmansien maiden markkinoilla.

20 artikla. *Immateriaalioikeuksien suojaaminen.* Sopimuspuolet vahvistavat pitävänsä immateriaalioikeuksien suojaamista ja sitä koskevien kansainvälisten velvoitteiden täysimääräistä täytäntöönpanoa erittäin tärkeänä ja sitoutuvat noudattamaan kansainvälisiä vaatimuksia ja sopimuksia, kuten sopimusta teollis- ja tekijänoikeuksien kaupan liittyvistä näkökohdista (TRIPS-sopimus, SopS 5/1995) sekä uusien kasvilajikkeiden suojaamista koskevaa kansainvälistä yleissopimusta (UPOV, SopS 17/1993). Sopimuspuolet sopivat lisäävänsä immateriaalioikeuksien suojaan ja täytäntöönpanoon liittyvää yhteistyötään.

21 artikla. *Talouden toimijoiden osallistumisen lisääminen.* Sopimuspuolet kannustavat ja helpottavat kauppaa ja teollisuuskamarien toimintaa sekä sopimuspuolten elinkeinonharjoittajien järjestöjen yhteistyötä kaupan ja investointien edistämiseksi molemmille sopimuspuolille tärkeillä aloilla. Sopimuspuolet kannustavat vuoropuhelun käynnistämistä sääntelyviranomaistensa ja yksityisen sektorin toimijoidensa välillä.

22 artikla. *Neuvottelut.* Sopimuspuolet sopivat neuvottelevansa keskenään toisen sopimuspuolen pyynnöstä viipymättä ja mahdollisimman pian mahdollisista kauppaan liittyvistä erimielisyyksistä turvatakseen kahdenväliset kauppasuhteensa ja varmistatakseen niiden ennustettavuuden.

V OSASTO: OIKEUSALAN YHTEISTYÖ

23 artikla. *Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta.* Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä järjestäytyneen rikollisuuden, talousrikollisuuden ja rahoitukseen liittyvän rikollisuuden sekä korruption torjumiseksi. Tällä yhteistyöllä pyritään erityisesti panemaan täytäntöön ja edistämään asiaan liittyviä kansainvälisiä normeja ja sopimuksia.

24 artikla. *Yhteistyö rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnassa.* Todetaan rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjumista koskevan yhteistyön tarpeellisuus ja sovietaan yhteistyön tavoitteista.

25 artikla. *Laittomia huumausaineita koskeva yhteistyö.* Artiklassa sovitaan laittomien huumausaineiden torjumiseksi tehtävästä yhteistyöstä ja määritellään sen tavoitteita sekä yhteistyötapoja.

26 artikla. *Henkilötietojen suoja.* Artiklassa sovitaan yhteistyöstä henkilötietojen suojan parantamiseksi korkeimpien kansainvälisten normien mukaisesti.

VI OSASTO: SOSIOEKONOMINEN KEHITYS JA MUUT YHTEISTYÖALAT

27 artikla. *Muuttoliikettä koskeva yhteistyö.* Sopimuspuolet vahvistavat muuttovirtojen hallinnan tärkeyden, aloittavat kattavan vuoropuhelun aiheesta ja toteavat, että näkökohdat on otettava huomioon kansallisissa strategioissa. Yhteistyö perustuu yhteiseen tarvearviointiin ja siinä noudatetaan voimassa olevaa unionin ja kansallista lainsäädäntöä. Siinä keskitytään muun muassa muuttoliikkeen syihin, esimerkiksi suojelua ja maahanpääsyä koskevaan kansalliseen lainsäädäntöön, sekä viisumeihin, turvallisuuteen ja kehityspolitiikkaan liittyviin kysymyksiin. Yhteistyöllä pyritään myös ennaltaehkäisemään tapauksia, joissa toisen sopimuspuolen

kansalaisen maahan saapumiselle tai siellä oleskelulle ei ole lainsäädännön mukaisia edellytyksiä, sekä määritellään henkilöiden palauttamisen periaatteita. Artiklassa määritellään myös sopimuspuolten velvoitteet ottaa takaisin (artiklan 3. kohdan määrittelyn mukaisesti) omaksi kansalaisekseen vahvistettu henkilö tämän oleskellessa laittomasti toisen sopimuspuolen alueella sekä toimittaa asianmukaiset asiakirjat kansalaisilleen näissä tapauksissa. Perustuslain (731/1999) 9 §:n 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan. Matkustusoikeuden osoittamiseksi myönnettävistä asiakirjoista säädetään passilaissa (671/2006). Artiklassa sopimuspuolet myös sopivat erillisen kansalaisten maahanpääsyä tai takaisinottoa koskevan sopimuksen tekemisestä mahdollisimman pian.

28 artikla. *Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus.* Sopimuspuolet sopivat edistävänsä yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen liittyvää yhteistyötä ja sopivat tiedottavansa EU:ssa ja Vietnamin tarjolla olevista koulutusmahdollisuuksista. Sopimuspuolet kiinnittävät lisäksi erityistä huomiota toimenpiteisiin, joilla pyritään luomaan yhteyksiä sopimuspuolten korkea-asteen oppilaitosten ja erityisvirastojen välille ja edistämään tietojen, osaamisen, opiskelijoiden, asiantuntijoiden ja teknisten resurssien vaihtoa. Sopimuspuolet sopivat edistävänsä korkea-asteen ohjelmien toteuttamista ja kannustavansa EU:ssa ja Vietnamin toimivia koulutuslaitoksia tekemään yhteistyötä yhteisissä tutkinto- ja tutkimusohjelmissa. Sopimuspuolet sopivat lisäksi aloittavansa vuoropuhelun korkea-asteen koulutuksen sekä teknisen ja ammatillisen koulutuksen nykyaikaistamiseen liittyvistä yhteisen edun mukaisista kysymyksistä.

29 artikla. *Terveys.* Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä terveyden alalla parantaakseen terveyden edellytyksiä ja sosiaalihuoltoa ja etenkin kehittääkseen terveysjärjestelmää, myös terveydenhuoltoa ja sairausvakuutusjärjestelmää. Sopimuspuolet katsovat, että terveysalan uudenaikaistaminen on tärkeää, ja sopivat lisäävänsä valmiuksien parantamista ja teknistä apua alalla. Yhteistyötä tehdään mm. lintuinfluenssan ja pandeemisen influenssan kaltaisten epidemioiden ja tär-

keimpien tarttuvien tautien ennaltaehkäisyssä ja valvonnassa.

30 artikla. *Ympäristö ja luonnonvarat.* Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että luonnonvaroja ja biologista monimuotoisuutta on suojeltava ja hallinnoitava kestäväällä tavalla, sillä ne muodostavat perustan nykyisen sukupolven ja tulevien sukupolvien kehitykselle. Tämän alan yhteistyöllä edistetään kestävään kehitykseen tähtäävää ympäristön suojelua ja parantamista. Maailman kestävä kehityksen huippukokouksen päätelmät otetaan huomioon kaikissa sopimuspuolten tämän sopimuksen mukaisesti toteuttamissa toimissa. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä parantaakseen ympäristöpolitiikkojensa keskinäistä täydentävyyttä ja ympäristökysymysten sisällyttämistä kaikkiin yhteistyöaloihin. Sopimuspuolet pyrkivät tässä tarkoituksessa lisäämään kahdenvälisissä ja monenvälisissä yhteyksissä yhteistyötään, johon kuuluvat myös ympäristöystävällisten teknologioiden kehittämistä, siirtoa ja käyttöä edistävät teknisen avun ohjelmat, aloitteet ja kumppanuusjärjestelyt.

31 artikla. *Ilmastonmuutosta koskeva yhteistyö.* Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä nopeuttaakseen toimenpiteitä, joilla torjutaan ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia ympäristön pilaantumiseen ja köyhyyteen, tukeakseen toimia, joilla edesautetaan ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja sen kielteisiin seurauksiin, etenkin merenpinnan kohoamiseen, sopeutumista, ja ohjatakseen taloutensa kestävä vähähiilisen kasvun uralle.

32 artikla. *Maa-, metsä-, kotieläin- ja kalatalous sekä maaseudun kehittäminen.* Sopimuspuolet sopivat parantavansa maa-, metsä-, kotieläin- ja kalatalouden sekä maaseudun kehittämisen aloilla tekemänsä yhteistyötä, myös tehostamalla vuoropuheluaan ja kokemusten vaihtoa mm. maataloustuotantoon ja köyhyyden vähentämiseen kohdistuvien ilmastonmuutoksen kielteisten vaikutusten hillitsemiseksi syrjäisillä alueilla ja maaseutualueilla. Yhteistyö kattaa toimet laittomien hakkuiden ja metsätaloustuotteiden laitoman kaupan estämiseksi ja torjumiseksi metsälainsäädännön soveltamisen valvontaan, metsähallintoon ja puukauppaan liittyvien toimenpiteiden sekä vapaaehtoisten kumppanuussopimusten avulla sekä toimet

kestävän metsänhoidon edistämiseksi, mikä kattaa myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja sen kielteisten vaikutusten lieventämisen.

33 artikla. *Yhteistyö sukupuolten tasa-arvoon liittyvissä kysymyksissä.* Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä tehostaakseen sukupuolten tasa-arvoon liittyviä toimia ja ohjelmia ja institutionaalisten ja hallinnollisten valmiuksien kehittämistä sekä tukeakseen kansallisia strategioita, joilla edistetään sukupuolten tasa-arvoa. Yhteistyössä keskitytään erityisesti parantamaan naisten mahdollisuuksia saada käyttöönsä resurssit, joita he tarvitsevat voidakseen käyttää perusoikeuksiaan täysimääräisesti.

34 artikla. *Yhteistyö sodan jäänteisiin liittyvän kysymyksen ratkaisemisessa.* Sopimuspuolet pitävät tärkeänä miinojen, pommien ja muiden räjähtämättömien räjähteiden raivaamiseksi tehtävää yhteistyötä ja niiden kansainvälisten sopimusten noudattamista, joiden osapuolia ne ovat. Sopimuspuolet ottavat tässä yhteydessä huomioon myös muut asianomaiset kansainväliset asiakirjat.

35 artikla. *Yhteistyö ihmisoikeuksien alalla.* Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi, myös sellaisten kansainvälisten ihmisoikeussopimusten täytäntöönpanon osalta, joiden osapuolia ne ovat. Tätä varten tarjotaan teknistä apua. Yhteistyöllä voidaan muun muassa edistää ihmisoikeuksien kunnioittamista ja ihmisoikeuskasvatusta, lujittaa ihmisoikeusinstituutioita sekä tehostaa nykyistä ihmisoikeusvuoropuhelua ja yhteistyötä Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeusinstituutioissa.

36 artikla. *Julkishallinnon uudistaminen.* Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteisiin neuvotteluihin perustuvan tarvearvioinnin pohjalta yhteistyötä julkishallintonsa rakenteen uudistamiseksi ja sen toiminnan tehostamiseksi.

37 artikla. *Yhdistykset ja valtiosta riippumattomat järjestöt.* Sopimuspuolet katsovat, että yhdistyksillä ja valtiosta riippumattomilla järjestöillä, myös työmarkkinaosapuolilla, on merkitystä sopimuksen mukaisessa yhteistyöprosessissa ja että ne voivat myötävaikuttaa tähän prosessiin. Järjestäytyneet yhdistykset ja valtiosta riippumattomat järjestöt

voivat demokratian periaatteiden sekä sopimuspuolten lainsäädännön ja hallinnollisten määräysten mukaisesti osallistua poliittiseen päätöksentekoon, saada kehitysprosessin kaikissa vaiheissa tietoja kehitys- ja yhteistyöstrategioita ja alakohtaista politiikkaa koskevista neuvotteluista ja osallistua tällaisiin neuvotteluihin, saada keskeisillä aloilla rahoitustukea ja valmiuksien kehittämiseen tarkoitettua tukea, sekä osallistua yhteistyöohjelmien toteuttamiseen niitä koskevilla aloilla.

38 artikla. *Kulttuuri.* Sopimuspuolet sopivat edistävänsä monipuolista kulttuuriyhteistyötä moninaisuutta kunnioittaen lisätäkseen kulttuuriensa vastavuoroista ymmärtämystä ja tuntemusta. Sopimuspuolet pyrkivät toteuttamaan asianmukaisia toimenpiteitä edistääkseen kulttuurivaihtoa ja toteuttaakseen kulttuurin eri osa-alueisiin liittyviä yhteisiä aloitteita. Sopimuspuolet sopivat tässä yhteydessä jatkavansa yhteistyötään Aasian ja Euroopan yhteistyöprosessin (ASEM) puitteissa ja tukeaan Asia–Eurooppa-säätiön (ASEF) toimille. Sopimuspuolet tukevat ja edistävät tässä tarkoituksessa kulttuuri-instituutioidensa pitkän aikavälin kumpuunutta ja yhteistyötä.

39 artikla. *Tiede- ja teknologiayhteistyö.* Sopimuspuolet sopivat lisäävänsä tiede- ja teknologiayhteistyötään molemmille sopimuspuolille tärkeillä aloilla. Tässä yhteistyössä sopimuspuolet tukevat omien korkeakoulujensa, tutkimuskeskustensa ja tuotannonalojensa, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten, osallistumista. Yhteistyötä olisi tehtävä vastavuoroisuuden, oikeudenmukaisen kohtelun ja molemminpuolisen edun periaatteiden mukaisesti, ja siinä olisi varmistettava immateriaalioikeuksien riittävä suojaaminen. Sopimuspuolet pyrkivät löytämään rahoituslähteitä tukeakseen tiede- ja teknologiayhteistyön toteuttamista tämän sopimuksen mukaisesti valmiuksiensa rajoissa. Sopimuspuolet sopivat pyrkivänsä kaikkiin tavoin tiedottamaan yleisesti omien tiede- ja teknologiayhteistyöohjelmiansa tarjoamista mahdollisuuksista.

40 artikla. *Tieto- ja viestintäteknologioihin liittyvä yhteistyö.* Sopimuspuolet katsovat, että tieto- ja viestintäteknologiat ovat nykyaikaisen elämän keskeinen osatekijä ja ratkai-

sevan tärkeitä taloudelliselle ja sosiaaliselle kehitykselle, ja ne sopivat vaihtavansa näkemyksiä tämän alan politiikastaan edistääkseen taloudellista ja sosiaalista kehitystä.

41 artikla. Liikenne. Sopimuspuolet sopivat tehostavansa liikennepolitiikan eri osaluilla tekemäänsä yhteistyötä, jonka tavoitteena on parantaa ja laajentaa investointimahdollisuuksia, helpottaa tavaroiden ja matkustajien liikkumista, edistää meri- ja lentoturvallisuutta ja etenkin etsintä- ja pelastustoimia, torjua merirosvoutta, lähentää säännöksiä, vähentää liikenteen ympäristövaikutuksia ja tehostaa liikennejärjestelmiä.

42 artikla. Energia. Energia. Sopimuspuolet sopivat lisäävänsä energia-alan yhteistyötä. Ne pyrkivät näin monipuolistamaan energian tarjontaa energiavarmuuden parantamiseksi sekä kehittämään uusia, innovatiivisia ja uusiutuvia energian muotoja; edistämään energiatehokkuutta energian tuotannossa, siirrossa, jakelussa ja loppukäytössä; edistämään energian kestävään tuotantoon ja käyttöön tarkoitettua teknologian siirtoa; edistämään valmiuksien parantamista ja helpottamaan investointeja alalla avointen ja syrjäyttömien kaupan sääntöjen pohjalta, sekä tarkastelemaan yhteyksiä kohtuuhintaan saatavilla olevien energiapalvelujen ja kestävä kehityksen välillä. Tavoitteiden saavuttamiseksi sopimuspuolet sopivat edistävänsä asianmukaisilla puhtaaseen tuotantoon ja ympäristönsuojeluun liittyvillä alueellisilla foorumeilla keskinäisiä yhteyksiään ja yhteistä tutkimusta sekä tehostavansa näitä aloja koskevaan tekniseen apuun ja valmiuksien kehittämiseen liittyviä hankkeita. Molemmat sopimuspuolet tarkastelevat mahdollisuuksia lisätä ydinturvallisuuteen liittyvää yhteistyötään nykyisen lainsäädäntökehityksen ja toimintapolitiikan puitteissa.

43 artikla. Matkailu. Sopimuspuolet pyrkivät parantamaan tietojenvaihtoa ja vahvistamaan parhaita käytänteitä noudattaen Maailman matkailujärjestön antamia matkailun maailmanlaajuisia eettisiä sääntöjä sekä paikallisen Agenda 21 -prosessin perustana olevia kestävä kehityksen periaatteita varmistakseen matkailualan tasapainoisen ja kestävä kehityksen.

44 artikla. Teollisuuspolitiikkaa ja pk-yrityksiä koskeva yhteistyö. Sopimuspuolet

sopivat edistävänsä yhteistyötä kaikilla soveltuvilla teollisuuspolitiikan aloilla tavoitteenaan pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukyvyyn parantaminen. Tällä yhteistyöllä muun muassa pyritään edistämään taloudellisten toimijoiden välisiä yhteyksiä ja vaihtoja, kannustetaan yhteisinvestointeihin ja perustetaan yhteisyrityksiä ja yhteisiä tietoverkkoja etenkin teknologian siirron edistämiseksi kumppanien välillä, sekä tiedotetaan rahoituksen saantiin ja markkinoille pääsyyn liittyvistä kysymyksistä.

45 artikla. Talouspoliittinen vuoropuhelu. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä edistääkseen taloussuuntauksiaan ja politiikkaansa koskevaa tietojen vaihtoa sekä alueellisen taloudellisen yhteistyön ja yhdentymisen yhteydessä toteutetusta talouspolitiikan koordinoinnista saatujen kokemusten vaihtoa molemmille sopimuspuolille tärkeillä aloilla käyttämällä nykyisiä kahden- ja monenvälisiä mekanismeja; tähän kuuluu myös sopimuspuolten lakien ja hallinnollisten määräysten mukainen tietojen vaihto valtion omistamien yritysten uudistamisesta ja yksityistämistä.

46 artikla. Verotusta koskeva yhteistyö. Sopimuspuolet sitoutuvat noudattamaan verotusalan hyvää hallintotapaa ja panemaan täytäntöön avoimuuden ja tietojenvaihdon periaatteet jäsenvaltioiden ja Vietnamin kahdenvälisen verosopimusten puitteissa. Sopimuspuolet sopivat lisäksi lisäävänsä kokemusten vaihtoaan, vuoropuheluaan ja yhteistyötään torjuakseen veronkiertoa ja muita verotukseen liittyviä haitallisia käytänteitä. Sopimuspuolet sopivat lisäävänsä verotukseen liittyvää yhteistyötään parantaakseen sääntelyyn ja hallintoon liittyviä valmiuksiaan muun muassa vaihtamalla kokemuksia ja antamalla teknistä apua. Sopimuspuolet edistävät jäsenvaltioiden ja Vietnamin välillä tehtyjen kahdenvälisen verosopimusten tehokasta täytäntöönpanoa ja tukevat sitä, että uusien tällaisten sopimusten tekemistä harkitaan vastaisuudessa.

47 artikla. Yhteistyö rahoituspalvelujen alalla. Sopimuspuolet sopivat käyvänsä vuoropuhelua erityisesti vaihtaakseen tietoja ja kokemuksia sääntely-ympäristöistään ja lisätäkseen yhteistyötä, jolla pyritään parantamaan pankki- ja vakuutustoimintaan ja mui-

hin rahoitusalan osa-alueisiin liittyviä kirjanpito-, tarkastus-, valvonta- ja sääntelyjärjestelmiä, myös toteuttamalla valmiuksien kehittämiseen liittyviä ohjelmia molemmille sopimuspuolille tärkeillä aloilla.

48 artikla. *Yhteistyö luonnonkatastrofien ehkäisemiseksi ja niiden seurausten lieventämiseksi.* Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ehkäistäkseen luonnonkatastrofeja ja antaakseen tehokasta katastrofiapua, jotta ihmishenkien menetykset ja omaisuudelle, luonnonvaroille, ympäristölle ja kulttuuriperinnölle aiheutuvat vahingot olisivat mahdollisimman vähäisiä, ja ne sopivat lisäksi ottavansa katastrofiriskien vähentämisen osaksi kaikkia toimialoja kansallisella ja paikallisella tasolla.

49 artikla. *Kaupunki- ja aluesuunnittelu ja -kehitys.* Sopimuspuolet sopivat edistävänsä yhteistyötä ja kumppanuutta tällä osa-alueella tunnustaen, että kaupunki- ja aluesuunnittelulla ja -kehityksellä on tärkeä merkitys pyrittäessä talouskasvuun, köyhyyden vähentämiseen ja kestäväan kehitykseen. Sopimuspuolet sopivat parantavansa alue- ja kaupunkiviranomaistensa välistä yhteistyötä ja tukevansa niiden välistä kokemusten ja tietojen vaihtoa, jotta kaupunkeihin liittyvät monimuotoiset ongelmat voitaisiin ratkaista kestävästi kehitystä tukevalla tavalla.

50 artikla. *Työmarkkina-, työllisyys- ja sosiaaliasiat.* Vahvistaakseen globalisaation sosiaalista ulottuvuutta sopimuspuolet sopivat lisäävänsä yhteistyötään työmarkkina-, työllisyys- ja sosiaaliasioissa, myös työvoiman, alueellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden, työterveyden ja turvallisuuden, sukupuolten tasa-arvon, elinikäisen oppimisen, henkilöstön kehittämisen, kansainvälisen muuttoliikkeen, ihmisarvoisen työn ja sosiaaliturvan osa-alueilla. Sopimuspuolet vahvistavat, että on tarpeen tukea kaikkia hyödyttävää globalisaatioprosessia ja edistää täystyöllisyyttä ja työn tuottavuutta sekä ihmisarvoista työtä olennaisena osana kestävästi kehitystä ja köyhyyden vähentämistä YK:n yleiskokouksen päätöslauselman 60/1 ja YK:n talous- ja sosiaalineuvoston korkean tason osuudessa heinäkuussa 2006 hyväksytyin ministerijulistuksen mukaisesti. Sopimuspuolten yhteistyössä otetaan huomioon niiden taloudellisen ja yhteiskunnallisen tilanteen erityispiirteet ja

keskinäiset eroavuudet. Sopimuspuolet vahvistavat sitoumuksensa noudattaa ja edistää kansainvälisesti hyväksytyjä työnormeja, jotka on vahvistettu niissä Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimuksissa, joiden osapuolia ne ovat, ja työelämän peruseriaatteita ja -oikeuksia koskevassa ILO:n julistuksessa. Yhteistyöhön voi sisältyä yhteisen sopimuksen mukaisia erityisohjelmia ja hankkeita sekä valmiuksien kehittämistä, politiikkaa koskevaa vuoropuhelua ja aloitteita molemmille sopimuspuolille tärkeillä osa-alueilla kahden- tai monenvälisellä tasolla, kuten ASEM:n, EU:n ja ASEAN-maiden yhteistyön tai ILO:n puitteissa.

51 artikla. *Tilastointi.* Sopimuspuolet sopivat edistävänsä yhteistyötä tilastomenetelmien yhdenmukaistamisessa ja kehittämisessä, tilastotietojen kerääminen, käsittely, analysointi ja jakelu mukaan luettuina. Tätä varten ne sopivat tehostavansa yhteistyötään toteuttamalla hankkeita valmiuksien parantamiseksi ja teknisen avun antamiseksi muun muassa asettamalla käyttöön uudenaikaisia tilasto-ohjelmistoja tavoitteenaan parantaa tilastojen laatua.

VII OSASTO: INSTITUTIONAALINEN KEHYS

52 artikla. *Sekakomitea.* Sovitaan sekakomitean perustamisesta, kokoontumisesta ja päätehtävistä. Sekakomitea vastaa sopimuksen toiminnasta ja täytäntöönpanosta, sekä myös valvoo kaikkien sopimuspuolten välillä tehtyjen tai tehtävien alakohtaisten sopimusten ja pöytäkirjojen toimintaa. Sekakomitea perustaa alakomiteoita käsittelemään sopimuksen eri aloja ja avustamaan sekakomiteaan työssä.

VIII OSASTO: LOPPUMÄÄRÄYKSET

53 artikla. *Yhteistyöresurssit.* Sopimuspuolet sopivat myöntävänsä asianmukaiset resurssit ja rahoitustukea omien valmiuksien ja säännöstensä sallimissa rajoissa, jotta yhteistyötavoitteet saavutettaisiin. Sopimuspuolet kannustavat Euroopan investointipankkia jatkamaan toimintaansa Vietnamsissa omien menettelyjensä ja rahoituskriteeriensä mukaisesti.

54 artikla. *Tulevaa kehitystä koskeva lauseke.* Sopimusta voidaan laajentaa osapuolten sopimuksesta tai sekakomitean suosituksesta tiettyjä aloja koskevilla sopimuksilla tai pöytäkirjoilla.

55 artikla. *Muut sopimukset.* Todetaan, ettei sopimus rajoita sopimuspuolten valtuuksia tehdä kahdenvälistä yhteistyötä tai tehdä uusia yhteistyösopimuksia. Voimassa olevat sopimukset, jotka koskevat tämän sopimuksen soveltamisalaa kuuluvia yhteistyöaloja, katsotaan osaksi tämän sopimuksen mukaisia kahdenvälisiä suhteita ja osaksi yhteistä institutionaalista kehystä.

56 artikla. *Sopimuksen soveltaminen ja tulkinta.* Sovitaan, että kumpikin sopimuspuoli voi saattaa sekakomitean käsiteltäväksi kaikki sopimuksen soveltamista tai tulkintaa koskevat erimielisyydet. Sekakomitea voi ratkaista asian antamalla suosituksen.

57 artikla. *Velvoitteiden täyttäminen.* Artiklassa sovitaan menettelystä niissä tapauksissa, joissa toinen sopimuspuoli on jättänyt täyttämättä jonkin velvoitteensa. Sopimuksen soveltamista tai tulkintaa koskevat erimielisyydet saatetaan sekakomitean käsiteltäviksi lukuun ottamatta tapauksia, joissa on kyse olennaisesta sopimusrikkomuksesta. Sopimuspuolet määrittelevät sopimukseen kuuluvassa yhteisessä julistuksessa että ilmauksella 'olennainen sopimusrikkomus' tarkoitetaan sopimuksen purkamista Wienin yleissopimuksen vastaisesti, tai sopimuksen olennaisen osien rikkomista. Sopimuspuolet sopivat, että sopimuksen noudattamatta jättämisestä seuraavien toisen sopimuspuolen toimenpiteiden täytyy olla kansainvälisen oikeuden mukaisia ja sopimuksen mukaisten velvoitteiden noudattamatta jättämiseen nähden oikeasuhteisia. Ensisijaisesti on valittava sellaiset toimenpiteet, jotka aiheuttavat vähiten haittaa sopimuksen toiminnalle. Toimenpiteistä ilmoitetaan välittömästi toiselle sopimuspuolelle, ja niistä neuvotellaan sekakomiteassa toisen sopimuspuolen sitä pyytäessä.

58 artikla. *Apuvälineet.* Artiklassa sovitaan tarvittavien apuvälineiden järjestämisestä yhteistyön täytäntöönpanoon osallistuville virkamiehille ja asiantuntijoille.

59 artikla. *Julistukset.* Sopimuspuolet sopivat että sopimukseen liitetyt julistukset

ovat erottamaton osa sopimusta. Sopimukseen on liitetty sopimuspuolten yhteiset julistukset rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjumisesta, sopimuksen velvoitteiden täyttämisestä ja yhteistyöstä Vietnamin markkinatalousaseman mahdollisimman varhaiseksi tunnustamiseksi, sekä EU:n yksipuolinen julistus yhteistyöstä yleisen tullietuusjärjestelmän hyödyntämisestä sopimuksen puitteissa.

60 artikla. *Alueet, joihin sopimusta sovelletaan.* Artiklassa määritellään, että sopimusta sovelletaan alueeseen, johon sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta siinä määrätyn edellytyksin, ja Vietnamin sosiaalisen tasavallan alueeseen.

61 artikla. *Sopimuspuolten määrittely.* Määritellään sopimuksen sopimuspuolet.

62 artikla. *Kansallinen turvallisuus ja tietojen luovuttaminen.* Mikään sopimuksessa ei oikeuta edellyttämään jommaltakummalta sopimuspuolelta tietoja, joiden luovuttamisen se katsoo olevan keskeisten turvallisuussetujensa vastaista.

63 artikla. *Voimaantulo ja voimassaoloaika.* Sovitaan sopimuksen voimaantulosta ja määrätään sopimuksen kestosta, jatkumisesta, muutosten tekemisestä ja irtisanomisesta.

64 artikla. *Ilmoitukset.* Todetaan, että sopimusta koskevat ilmoitukset toimitetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteerille ja Vietnamin ulkoasiainministeriölle.

65 artikla. *Todistusvoimainen teksti.* Määrätään todistusvoimaisista teksteistä.

2 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lakiehdotuksen 1 §:n säännöksellä saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa.

2 §. Sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja lain voimaantulosta säädetäisiin valtioneuvoston asetuksella. Laki on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

3 Voimaantulo

Sopimuspuolet hyväksyvät sopimuksen omien menettelyjensä mukaisesti. Sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona jälkimmäinen osapuoli on ilmoittanut toiselle sopimuspuolelle tätä varten tarvittavien oikeusmenettelyjen päätökseen saattamisesta. Esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan sopimuksen kanssa.

Sopimuksen sisältyy määräyksiä tietyistä yhteistyöaloista, jotka käsittelevät Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:ssä Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvaksi säädettyä alaa. Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvia aloja koskevia määräyksiä sisältyy ainakin yleissivistävää ja ammatillista koulutusta koskevaan 28 artiklaan, terveyttä koskevaan 29 artiklaan, ympäristöä ja luonnonvaroja koskevaan 30 artiklaan, maa-, metsä-, kotieläin- ja kalataloutta sekä maaseudun kehittämistä koskevaan 32 artiklaan, kulttuuria koskevaan 38 artiklaan, liikennettä koskevaan 41 artiklaan sekä työmarkkina-, työllisyys- ja sosiaaliasioita koskevaan 50 artiklaan. Edellä mainituista aloista jäsenvaltioiden toimivaltaa sisältyy edelleen yleissivistävää ja ammatillista koulutusta koskevaan 28 artiklaan, terveyttä koskevaan 29 artiklaan ja kulttuuria koskevaan 38 artiklaan. Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyminen vaaditaan siten sopimuksen voimaansaattamiseksi Ahvenanmaalla.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden välinen toimivallanjako

EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin sosialistisen tasavallan kanssa tehtävä kumppanuutta ja yhteistyötä koskeva puitesopimus on luonteeltaan niin sanottu sekasopimus. Sopimuksen määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan ja osittain unionin yksinomaiseen toimivaltaan tai unionin ja sen jäsenvaltioiden jaettuun

toimivaltaan. Eduskunta hyväksyy tällaisen sopimuksen vakiintuneen käytännön mukaan vain niiltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan (esim. PeVL 6/2001 vp, PeVL 31/2001, PeVL 16/2004 vp, PeVL 24/2004 vp).

Toimivallan jako käsiteltävänä olevassa sopimuksessa ei ole yksiselitteinen. Toimivallan jaon arviointia hankaloittaa edelleen se, että kyse on EU:n ja sen jäsenvaltioiden kolmannen valtion kanssa tekemästä sopimuksesta, jonka sopimusvelvoitteet ovat yhteistyövelvoitteita, jotka kohdistuvat sekä EU:in että sen jäsenvaltioihin. Toimivallanjakoa ei ole myöskään osoitettu sopimuksen määräyksissä.

Sopimuksen 1 artikla, jossa määrätään muun muassa ihmisoikeuksista ja demokratian periaatteista sopimuksen perustana ja rauhaa ja turvallisuutta koskevan II osaston tietyt määräykset on katsottava kuuluviksi jäsenvaltioiden toimivaltaan. Tällaisia määräyksiä ovat muun muassa terrorismin torjunta, pien- ja kevytaseita sekä kansainvälisesti tärkeitä vakavia rikoksia koskevat määräykset. Myös joukkotuhoaseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämistä koskevan 8 artiklan määräykset kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan siltä osin, kun ei ole kyse unionin toimivaltaan kuuluvasta vientivalvontasäännöstöstä, johon viitataan artiklan 2 kohdan b alakohdassa.

Jäsenvaltioilla on edelleen toimivaltaa myös maahanmuuttoa koskevan yhteistyön osalta (27 artikla) siltä osin, kun on kyse henkilöiden palauttamisesta ja takaisinotosta sekä jäsenvaltioiden velvollisuudesta antaa asianmukaiset henkilöllisyysasiakirjat tätä tarkoitusta varten (27 artiklan 3 kohta). Lisäksi jäsenvaltioilla on toimivaltaa koulutuksen (28 artikla), terveyden (29 artikla), kulttuurin (38 artikla), matkailun (43 artikla) sekä teollisuuden alalla (44 artikla).

Lainsäädännön alaan kuuluvat sopimusmääräykset

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lain säädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustus-

lakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla, taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta määräyksestä on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11, 12 ja 45/2000 vp).

Sopimuksessa 1 artiklan 1 kohdassa todetaan, että sopimuksen olennaisen osan muodostavat demokratian periaatteiden ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, sellaisina kuin ne vahvistetaan ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa keskeisissä kansainvälisissä sopimuksissa, sekä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen. Perustuslakivaliokunta on katsonut (PeVL 45/2000 vp; PeVL 31/2001 vp), etteivät sellaiset yleispiirteiset ja julistuksenomaiset määräykset, joissa sopimuspuolet vahvistavat sitoumuksensa kunnioittaa ihmisoikeuksia, vaikuta Suomen kansainvälisten velvoitteiden sisältöön tai laajuuteen ihmisoikeuksien alalla. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut, että tällaisilla määräyksillä on aikaisempaan verrattuna uudentyyppistä sitovaa merkitystä sopimukseen sisältyvän neuvottelu- ja sanktiomenettelyn vuoksi, ja tämän takia sopimuksen ihmisoikeusmääräysten on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan (ks. PeVL 31/2001 vp).

Perustuslakivaliokunnan viimeksi mainitussa lausunnossa käsittelemän sopimuksen neuvottelu- ja sanktiomenettelyä koskevassa 96 artiklassa oli nimenomaisesti mainittu sopimuksen soveltamatta jättäminen viimeisenä keinona, jota voidaan käyttää tapauksessa, jossa toinen osapuoli on rikkonut sopimuksen olennaiseksi osaksi määriteltyä ihmisoikeuksia sekä demokratian ja oikeusvaltion periaatetta koskevaa sopimusmääräystä. Nyt

kyseessä olevan sopimuksen velvollisuuksien täyttämistä koskevassa 57 artiklassa ei mainita suoranaisesti sopimuksen soveltamisen keskeyttämistä toimenpiteenä, johon voitaisiin ryhtyä, jos toinen sopimuspuoli rikkoo olennaisesti sopimusta. Edellä mainittuun 57 artiklaan sisältyvä erimielisyyksien ratkaisua koskeva sopimusmääräys on siten kirjoitettu heikompaan muotoon kuin mitä perustuslakivaliokunnan lausunnossaan tarkoittama neuvottelu- ja sanktiomenettelyä koskeva määräys oli kirjoitettu.

Hallituksen käsityksen mukaan nyt kyseessä olevan sopimuksen 57 artikla mahdollistaa kuitenkin valtiosopimus-oikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 33/1980) 60 artiklassa tarkoitettua valtiosopimuksen rikkomisesta johtuvan sopimuksen soveltamisen keskeyttämisen kokonaisuudessaan tai osaksi. Lisäksi on otettava huomioon, että kyseistä 57 artiklaa koskevassa sopimuspuolten yhteisessä julistuksessa todetaan, että sopimuksen olennaisena rikkomisena pidetään sen olennaisiksi osiksi määriteltyjen sopimusmääräysten rikkomista. Tämän vuoksi valtioneuvosto katsoo, että sopimuksen 57 artiklan määräysten soveltaminen voi johtaa tilanteeseen, jossa sopimuksen olennaiseksi osaksi määritellyllä 1 artiklan 1 kohdalla on perustuslakivaliokunnan lausunnossaan (ks. PeVL 31/2001 vp) tarkoittamaa uudentyyppistä sitovaa merkitystä ja tämän vuoksi sopimuksen ihmisoikeusmääräysten on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan.

Myös yhteistyö kansainvälisesti sovittujen kehitystavoitteiden, mukaan lukien YK:n vuosittuhtavoitteet, täysimääräiseksi saavuttamiseksi 1 artiklan 2 kohdassa on määritelty sopimuksen olennaiseksi osaksi samoin kuin joukkotuhoaseiden leviämisen estämistä koskeva 8 artiklan 1 kohta. Näiden sopimusmääräyksen rikkomisessa on kyse sopimuksen olennaisesta rikkomisesta, joka mahdollistaa sopimuksen 57 artiklan mukaisen neuvottelu- ja sanktiomenettelyn käytön. Näin ollen määräyksellä voidaan edellisessä kappaleessa selostettujen perusteluiden valossa arvioida olevan perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 31/2001 vp tarkoitettua sitovaa merkitystä, minkä vuoksi sen olisi katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan.

Osapuolet velvoitetaan 8 artiklan 2 kohdan b-alakohdassa myös ylläpitämään tehokasta kansallista vientivalvontajärjestelmää, mukaan lukien siihen sisältyvät tehokkaat seuraamukset vientivalvonnan laiminlyönnistä. Yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista on perustuslain 80 §:n mukaan säädettävä lailla. Perustuslain 8 §:n mukaan rikoksena rangaistava teko ja siitä seuraava rangaistus tulee määritellä lain tasolla. Näin ollen kyseinen sopimusmääräys, joka velvoittaa tehokkaan kansallisen vientivalvontajärjestelmän ylläpitämiseen seurauksineen, kuuluu lainsäädännön alaan. Kyseinen sopimusmääräys ei kuitenkaan edellytä kansallisia lainsäädäntötoimia. Vientivalvonnasta on myös annettu laintasoista kansallista sääntelyä laissa kaksikäyttötuotteiden valvonnasta (562/1996) sekä laissa puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012) erityisesti siltä osin kuin on kyse täytäntöönpanoviranomaisista ja seuraamuksista. Yhteistyötä muuttoliikkeen alalla käsittelevän 27 artiklan osalta lainsäädännön alaan kuuluu 3 kohta jossa määrätään osapuolten velvollisuudesta ottaa takaisin laittomasti toiseen maahan pyrkivät kansalaisensa sekä velvollisuudesta antaa kansalaisilleen asianmukaiset henkilöllisyysasiakirjat heidän takaisinottoaan varten. Perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan. Matkustusoikeuden osoittamiseksi myönnettävistä asiakirjoista säädetään passilaissa (671/2006). Kohta sisältää näin ollen lainsäädännön alaan

kuuluvia määräyksiä. Edellä mainitut kohdat eivät edellytä lainsäädäntömuutoksia.

Muut sopimuksen artiklat ovat lähinnä yleispiirteisiä, julistuksenomaisia sitoumuksia, jotka eivät sinänsä vaikuta Suomen kansainvälisen velvoitteen sisältöön tai laajuuteen.

4.2 Käsittelyjärjestys

Sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansattamiseksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

eduskunta hyväksyisi kokonaisvaltaisesta kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin sosialistisen tasavallan välillä Brysselissä 27 päivänä kesäkuuta 2012 tehdyn puitesopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki****kokonaisvaltaisesta kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin sosialistisen tasavallan välillä tehdyn puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Kokonaisvaltaisesta kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin sosialistisen tasavallan välillä Brysselissä 27 päivänä kesäkuuta 2012 tehdyn puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat laki-

na voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Sopimuksen muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 28 päivänä toukokuuta 2014

Pääministeri**JYRKI KATAINEN**Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

Sopimusteksti

PUITESOPIMUS EUROOPAN UNIONIN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ VIETNAMIN SOSIALISTISEN TASAVALLAN KOKONAISVALTAISESTA KUMPPANUUDESTA JA YHTEISTYÖSTÄ

EUROOPAN UNIONI, jäljempänä 'unioni',
sekä

BELGIAN KUNINGASKUNTA,
BULGARIAN TASAVALTA,
TŠEKKIN TASAVALTA,
TANSKAN KUNINGASKUNTA,
SAKSAN LIITTOTASAVALTA,
VIRON TASAVALTA,
IRLANTI
HELLEENIEN TASAVALTA,
ESPANJAN KUNINGASKUNTA,
RANSKAN TASAVALTA,
ITALIAN TASAVALTA,
KYPROKSEN TASAVALTA,
LATVIAN TASAVALTA,
LIETTUAN TASAVALTA,
LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,
UNKARI,
MALTAN TASAVALTA,
ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,
ITÄVALLAN TASAVALTA,
PUOLAN TASAVALTA,
PORTUGALIN TASAVALTA,
ROMANIA,
SLOVENIAN TASAVALTA,
SLOVAKIAN TASAVALTA,
SUOMEN TASAVALTA,
RUOTSIN KUNINGASKUNTA,

ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA,
Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
sopimuspuolet, jäljempänä 'jäsenvaltiot', sekä
VIETNAMIN SOSIALISTINEN TASAVALTA
jäljempänä "Vietnam", jäljempänä 'sopimuspuolet',

OTTAVAT HUOMIOON sopimuspuolten perinteiset ystävällismieliset suhteet sekä sopimuspuolia yhdistävät läheiset historialliset, poliittiset ja taloudelliset siteet,

KATSOVAT, että sopimuspuolten keskinäisten suhteiden kokonaisvaltaisuus on erityisen tärkeää, mistä on osoituksena muun muassa Vietnamin vuonna 2005 laatima yleissuunnitelma Vietnamin ja Euroopan unionin suhteista vuoteen 2010 ulottuvalla jaksolla ja vuoden 2015 jälkeisistä suuntaviivoista ja tätä seuranneet sopimuspuolten väliset keskustelut,

KATSOVAT, että tämä sopimus muodostaa osan sopimuspuolten välisiä laajempia yhtenäisiä suhteita, jotka perustuvat sopimukseen, joiden osapuolia ne molemmat ovat,

VAHVISTAVAT sitoumuksensa noudattaa kansainvälisen oikeuden yleisiä periaatteita ja Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjaan sisältyviä tavoitteita ja periaatteita sekä kunnioittaa demokraattisia periaatteita ja ihmisoikeuksia,

VAHVISTAVAT kunnioittavansa Vietnamin sosialistisen tasavallan itsenäisyyttä,

itseääräämisoikeutta, alueellista koskemattomuutta ja kansallista yhtenäisyyttä, VAHVISTAVAT sitoutumisensa hyvän hallintotavan periaatteisiin ja korruption torjuntaan, VAHVISTAVAT haluavansa tukea kansojensa taloudellista ja sosiaalista edistystä ottaen huomioon kestävän kehityksen periaatteet ja ympäristönsuojelun vaatimukset, KATSOVAT, että Kansainvälinen rikostuomioistuin, jonka tavoitteena on tosiasiallinen syytteenpano kansainvälisen yhteisön vakavimmiksi katsomissa rikoksissa, edistää merkittävällä tavalla rauhaa ja kansainvälistä oikeutta, KATSOVAT, että joukkotuhoukseiden leviäminen on merkittävä uhka kansainväliselle turvallisuudelle, ja haluavat kehittää vuoropuheluaan ja yhteistyötään tällä osa-alueella; katsovat, että YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 yksimielinen hyväksyminen korostaa koko kansainvälisen yhteisön sitoutumista joukkotuhoukseiden leviämisen torjuntaan, TUNNUSTAVAT tarpeen lujittaa sopimuspuolten kansainvälisten velvoitteiden mukaisia sitoumuksia, jotka koskevat aseistariisuntaa ja aseiden leviämisen torjuntaa, ILMAISEVAT olevansa täysin sitoutuneita torjumaan terrorismin kaikkia muotoja kansainvälisen oikeuden, ihmisoikeuslainsäädäntö ja humanitaarinen lainsäädäntö mukaan luettuna, mukaisesti ja tekemään tehokasta kansainvälistä yhteistyötä sekä kehittämään tehokkaat kansainväliset välineet niiden torjumiseksi, ja ottavat huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston asianomaiset päätöslauselmat, TUNNUSTAVAT Euroopan talousyhteisön sekä Kaakkois-Aasian valtioiden liiton (ASEAN) jäsenvaltioihin kuuluvien Indonesian, Malesian, Filippiinien, Singaporen ja Thaimaan välillä 7 päivänä maaliskuuta 1980 tehdyn ja vuonna 1999 myös Vietnamiin ulotetun yhteistyösopimuksen sekä Euroopan yhteisön ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välillä 17 päivänä heinäkuuta 1995 tehdyn yhteistyösopimuksen tärkeyden, KATSOVAT, että on tärkeää lujittaa sopimuspuolten nykyisiä suhteita niiden keskinäisen yhteistyön kehittämiseksi, ja haluavat yhdessä vakiinnuttaa, syventää ja monipuolistaa suhteitaan molemmille sopimuspuolille tärkeillä aloilla itseääräämisoikeutta kunnioittaen, tasavertaisesti, syrjimättömästi, luonnonympäristöä suojellen ja molemminpuoliseksi eduksi, KATSOVAT, että Vietnam on kehitysmää, ja ottavat huomioon sopimuspuolten kehityserot, KATSOVAT, että kehitysyhteistyöllä on kehitysmääissa ja etenkin alhaisen tulotason ja alemman keskitulotason kehitysmääissa tärkeä merkitys kestäväälle talouskasvulle ja kestäväälle kehitykselle sekä sille, että kansainvälisesti sovitut kehitystavoitteet, myös Yhdistyneiden Kansakuntien vuosituhattavoitteet, saavutetaan ajoissa täysimääräisesti, KATSOVAT, että Vietnam on edistynyt vuosituhattavoitteiden saavuttamisessa ja sosioekonomisen kehitysstrategiansa toteuttamisessa ja että maa on nykyisellä kehitystasollaan alhaisen tulotason kehitysmää, PITÄVÄT Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimukseen sisältyviä kansainvälistä kauppaa koskevia periaatteita ja sääntöjä ja niiden avointa ja syrjimätöntä soveltamista erityisen tärkeinä, TUNNUSTAVAT kaupan keskeisen merkityksen kehitykselle ja suosituimmuuskohteluun perustuvien kaupan alan ohjelmien tärkeyden, ILMAISEVAT olevansa täysin sitoutuneita edistämään kestäväää kehitystä sen kaikilla osa-alueilla, joihin kuuluvat muun muassa ympäristönsuojelu, ilmastonmuutoksen torjumiseksi tehtävä tehokas yhteistyö sekä sopimuspuolten ratifioimien kansainvälisesti hyväksytyjen työnormien tehokas edistäminen ja täytäntöönpano, KOROSTAVAT muuttoliikettä koskevan yhteistyön tärkeyttä, VAHVISTAVAT toiveensa kehittää alueellisten toimien kanssa täysin yhdenmukaisella tavalla yhteistyötään yhteisten arvojen pohjalta molempien sopimuspuolten eduksi, ÖTTAVÄT HUOMIOON, että tämän sopimuksen ne määräykset, jotka kuuluvat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan V osaston soveltamisalaan, sitovat Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja Irlantia erillisinä sopimuspuolina tai vaihtoehtoisesti osana Euroopan unionia sen mukaan, mitä Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin

asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa (N:o 21) määrätään. Sama koskee myös Tanskaa mainittuihin perussopimukseen liitetyn, Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan (N:o 22) mukaisesti,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

I OSASTO

LUONNE JA SOVELTAMISALA

1 ARTIKLA

Yleiset periaatteet

1. Sopimuspuolet vahvistavat sitoutuvansa noudattamaan kansainvälisen oikeuden yleisiä periaatteita, joihin sisältyvät muun muassa oikeusvaltioperiaate sekä *pacta sunt servanda* -periaate, sellaisina kuin ne on määritelty Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjaan sisältyvissä tavoitteissa ja periaatteissa ja vahvistettu 24 päivänä lokakuuta 1970 annetussa YK:n yleiskokouksen julistuksessa YK:n peruskirjan mukaisista valtioiden välisiä ystävällisiä suhteita ja yhteistyötä koskevista kansainvälisen oikeuden periaatteista sekä muissa kansainvälisissä sopimuksissa, sekä sitoutuvansa noudattamaan YK:n yleiskokouksen antamassa ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa, joiden osapuolia sopimuspuolet ovat, vahvistettuja demokratian periaatteita ja ihmisoikeuksia, jotka ovat kummankin sopimuspuolen sisä- ja ulkopolitiikan perusta ja olennainen osa tätä sopimusta.

2. Sopimuspuolet vahvistavat sitoutuvansa tekemään edelleen yhteistyötä, jonka tavoitteena on kansainvälisesti sovittujen kehitystavoitteiden, myös Yhdistyneiden Kansakuntien vuosittuhattavoitteiden, täysimääräinen saavuttaminen, täyttämällä voimassa olevat keskinäiset kansainväliset velvoitteensa kaikilta osin. Tämä sitoumus on olennainen osa tätä sopimusta. Ne vahvistavat myös sitoutuvansa noudattamaan vuonna 2005 hyväksyttyä kehitysyhteistyöpolitiikkaa koskevaa eurooppalaista konsensusta, vuonna 2005 pidetyn, avun tuloksellisuutta käsitelleen korkean tason foorumin antamaa Pariisin julistusta avun tuloksellisuudesta, avun tuloksellisuutta käsitelleen kolmannen korkean tason fooru-

min hyväksymää Accran toimintasuunnitelmaa ja vuonna 2006 hyväksyttyä avun tuloksellisuutta koskevaa Hanoin lausumaa tavoitteenaan parantaa kehitysyhteistyön tuloksellisuutta, mihin kuuluu myös edistyminen avun sidonnaisuuksien purkamisessa ja nykyistä paremmin ennakoitavissa olevien avustusjärjestelmien kehittämässä.

3. Sopimuspuolet vahvistavat sitoutuvansa edistämään kestävästä kehityksestä sen kaikilla osa-alueilla, tekemään yhteistyötä ilmastonmuutoksen ja globalisaation asettamiin haasteisiin vastaamiseksi sekä edistämään kansainvälisesti sovittujen kehitystavoitteiden, myös vuosittuhattavoitteiden, saavuttamista.

4. Sopimuspuolet sopivat, että kaikkien tähän sopimukseen perustuvien yhteistyötöiden toteuttamisessa otetaan huomioon molempien sopimuspuolten kehitystaso, tarpeet ja valmiudet.

5. Sopimuspuolet vahvistavat, että kaupalla on tärkeä merkitys kehitykselle ja että suosituumuuskohteluun perustuvilla kaupan alan ohjelmilla tuetaan kehitystä kehitysmaissa, myös Vietnamissa.

6. Sopimuspuolet sopivat, että tähän sopimukseen perustuva yhteistyö on niiden lakien, sääntöjen ja määräysten mukaista.

2 ARTIKLA

Yhteistyön tavoitteet

Lujittaakseen kahdenvälisiä suhteitaan sopimuspuolet sitoutuvat käymään kokonaisvaltaista vuoropuhelua ja lisäämään yhteistyötä kaikilla molemmille sopimuspuolille tärkeillä osa-alueilla. Tavoitteena on erityisesti

a) tehdä kahdenvälistä yhteistyötä kaikilla sopivilla alueellisen ja kansainvälisen tason foorumeilla ja kaikissa sopivissa alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä,

b) kehittää sopimuspuolten välistä kauppaa ja niiden välisiä investointeja molempien eduksi,

c) tehdä yhteistyötä, joka vastaa ja täydentää nykyisiä ja tulevia EU:n ja ASEANin alueellisia aloitteita, kaikilla kauppaa ja investointeihin liittyvillä molemmille sopimuspuolille tärkeillä aloilla kestävien kauppa- ja investointivirtojen helpottamiseksi ja kaupan ja investointien esteiden ennaltaehkäisemiseksi ja poistamiseksi,

d) tehdä kehitysyhteistyötä köyhyyden poistamiseksi, kestäväen kehityksen edistämiseksi, ilmastonmuutoksen ja tartuntatautien kaltaisiin uusiin haasteisiin vastaamiseksi sekä talouden uudistamiseksi entistä perusteellisemmin ja sen yhdentämiseksi maailmantalouteen,

e) tehdä oikeuden ja turvallisuuden alan yhteistyötä, joka kattaa oikeusvaltioperiaatteen ja oikeudellisen yhteistyön, tietosuojan, muuttoliikkeen sekä järjestäytyneen rikollisuuden, rahanpesun ja laittomien huumausainneiden torjunnan,

f) edistää yhteistyötä kaikilla muilla molemmille sopimuspuolille tärkeillä osaluilla, joihin kuuluvat muun muassa ihmisoikeudet, talouspolitiikka, rahoituspalvelut, verotus, teollisuuspolitiikka sekä pienet ja keskisuuret yritykset, tieto- ja viestintäteknologiat, tiede ja teknologia, energia, liikenne, kaupunki- ja aluesuunnittelu ja -kehitys, matkailu, yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, kulttuuri, ilmastonmuutos, ympäristö ja luonnonvarat, maatalous, metsätalous, kotieläintalous, kalatalous ja maaseudun kehittäminen, terveys, tilastot, työmarkkina-, työllisyys ja sosiaaliasiat, julkishallinnon uudistaminen, yhdistykset ja valtiosta riippumattomat järjestöt, luonnonkatastrofien ehkäiseminen ja niiden seurausten lieventäminen sekä sukupuolten tasa-arvo,

g) kehittää kummankin sopimuspuolen nykyistä osallistumista sellaisiin aluetason ja sitä alemman tason yhteistyöohjelmiin, joihin toinen sopimuspuoli voi osallistua, ja kannustaa lisäämään tällaista osallistumista,

h) tehdä yhteistyötä joukkotuhoaseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämiseksi ja pienaseiden sekä kevyiden aseiden laittoman kaupan ja sen kaikkien osatekijöiden torjumiseksi sekä sodan jälleisiin liittyvien kysymysten ratkaisemiseksi,

i) tehdä yhteistyötä terrorismin torjumiseksi,

j) lisätä toisen sopimuspuolen merkitystä ja näkyvyyttä omalla alueella erilaisin keinoin, esimerkiksi kulttuurivaihdon, tietotekniikan ja koulutuksen avulla,

k) edistää kansalaisten keskinäistä ymmärtämystä muun muassa erilaisten tahojen kuten ajatushautomoiden, akateemisten yhteisöjen, yritysten ja viestimien yhteistyöllä seminaarien, konferenssien ja nuoriso- ja muun toiminnan muodossa.

3 ARTIKLA

Yhteistyö alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä

1. Sopimuspuolet sitoutuvat vaihtamaan näkemyksiä ja tekemään yhteistyötä alueellisen ja kansainvälisen tason foorumeilla ja alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä, joihin kuuluvat muun muassa Yhdistyneet Kansakunnat ja sen erityisjärjestöt ja organisaatiot, ASEANin ja EU:n vuoropuhelu, ASEANin alueellinen foorumi, Aasian ja Euroopan yhteistyöprosessi (ASEM) ja Maailman kauppajärjestö (WTO).

2. Sopimuspuolet sopivat lisäksi edistävänä tällaista yhteistyötä ajatushautomoiden, akateemisten yhteisöjen, valtiosta riippumattomien järjestöjen, yritysten ja tiedotusvälineiden välillä seminaarien, konferenssien ja muun toiminnan muodossa sillä edellytyksellä, että yhteistyö perustuu sopimuspuolten yhteiseen sopimukseen.

4 ARTIKLA

Kahdenvälinen ja alueellinen yhteistyö

1. Sopimuspuolet sopivat, että samalla kun ne kiinnittävät asianmukaista huomiota kahdenvälisen yhteistyönsä alaan kuuluviin kysymyksiin, ne toteuttavat kuhunkin tämän sopimuksen kattamaan vuoropuhelu- ja yhteistyöalaaan liittyviä toimia joko kahdenvälisellä tai alueellisella tasolla tai molemmilla näistä tasoista. Sopivaa toimintakehystä valitessaan sopimuspuolet pyrkivät kaikkien sidosryhmien osalta mahdollisimman edullisten vaikutusten aikaan saamiseen ja niiden osallistumisen lisäämiseen huolehtien samalla siitä, että käytettävissä olevat resurssit

hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti, että poliittiset ja institutionaaliset toteutettavuusnäkökohdat otetaan huomioon ja että toimet sopivat yhteen muiden sellaisten toimien kanssa, joihin unioni ja ASEAN-kumppanit osallistuvat. Yhteistyöhön voi tarvittaessa kuulua myös ASEAN-maiden yhdyntymisen ja yhteisökehityksen tukeminen.

2. Sopimuspuolet voivat tarvittaessa päättää myöntää sopimuksen kattamalla tai siihen liittyvillä aloilla toteutettaviin yhteistyötoimiin rahoitustukea omien rahoitusmenettelyjensä ja -varojensa puitteissa. Tällä yhteistyöllä voidaan tukea etenkin Vietnamin sosioekonomisten uudistusten toteuttamista, ja siihen voi sisältyä valmiuksien kehittämistä, kuten koulutusohjelmia, työpajoja, seminaareja, asiantuntijavaihtoja, selvityksiä sekä muita toimia, joista sopimuspuolet ovat sopineet avun antajien kehitysapustrategioiden mukaisesti.

II OSASTO

KEHITYSYHTEISTYÖ

5 ARTIKLA

Yleiset periaatteet

1. Kehitysyhteistyön keskeisenä tavoitteena on saavuttaa vuosittuhattavoitteet, poistaa köyhyys sekä varmistaa kestävä kehitys ja yhdentyminen maailmantalouteen. Kehitysyhteistyön tavoitteissa otetaan huomioon Vietnamin sosioekonomiset kehitysstrategiat ja -ohjelmat. Sopimuspuolet katsovat, että niiden välisellä kehitysyhteistyöllä on keskeinen merkitys pyrittäessä vastaamaan Vietnamin kehityshaasteisiin.

2. Sopimuspuolet sopivat edistävänsä yhteistyötä omien menettelyjensä ja resurssien mukaisesti.

6 ARTIKLA

Yhteistyön tavoitteet

Sopimuspuolten kehitysyhteistyöstrategioiden tavoitteena on muun muassa

a) saavuttaa kestävä talouskasvu,

b) edistää yksilön ja yhteiskunnan kehitystä,

c) edistää instituutioiden uudistamista ja kehittämistä,

d) edistää ympäristön kannalta kestävä kehitystä, ympäristön uudistamista, ympäristöön liittyviä parhaita toimintatapoja ja luonnonvarojen säilyttämistä,

e) torjua ilmastonmuutosta ja puuttua sen seurauksiin,

f) tukea toimia ja välineitä, joilla edistetään asteittaista yhdentymistä maailmantalouteen ja maailmankauppaan.

7 ARTIKLA

Yhteistyömuodot

1. Sopimuspuolet sopivat toteuttavansa jokaisella tähän osastoon kuuluvalla yhteistyöalalla toimia kahdenvälisellä tai alueellisella tasolla tai tavalla, jossa yhdistyvät nämä kaksi tasoa, kolmenvälinen yhteistyö mukaan luettuna.

2. Sopimuspuolten yhteistyöhön voi kuulua:

a) ohjelmia ja hankkeita varten tarkoitettu sopimuspuolten sopimuksen mukainen suunnitteluun liittyvä ja tekninen apu;

b) kursseihin, työpajoihin, seminaareihin, asiantuntijavaihtoon, selvityksiin sekä sopimuspuolten yhteiseen tutkimukseen perustuva valmiuksien parantaminen;

c) tarvittaessa myös muunlaisten kehitysrahoitusmuotojen käytön harkitseminen;

d) tuen vaikuttavuuteen liittyviä parhaita käytänteitä koskevien tietojen vaihtaminen.

III OSASTO

RAUHA JA TURVALLISUUS

8 ARTIKLA

Joukkotuhoaseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estäminen

1. Sopimuspuolet katsovat, että yksi vakavimmista kansainvälistä vakautta ja turvallisuutta uhkaavista tekijöistä on joukkotuhoaseiden ja niiden kantolaitteiden leviäminen valtiollisille ja valtioista riippumattomille

toimijoille; ne vahvistavat samalla kuitenkin sopimuspuolten perustellun oikeuden tutkia, kehittää, käyttää ja siirtää biologista ja kemiallista teknologiaa sekä ydinteknologiaa ja näihin teknologioihin liittyviä materiaaleja ja käydä näillä kauppaa rauhanomaisessa tarkoituksessa niiden sopimusten mukaisesti, joiden osapuolia ne ovat. Sen vuoksi sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ja osallistuvansa joukkotuhoseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämiseen paneamalla kansallisella tasolla täytäntöön kansainvälisistä aseriisunta- ja asesulkusopimuksesta johtuvat nykyiset ja muut asiaa koskevat kansainväliset velvoitteensa ja noudattamalla näitä velvoitteitaan täysimääräisesti. Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että tämä määräys on olennainen osa tätä sopimusta.

2. Sopimuspuolet sopivat myös osallistuvansa joukkotuhoseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämiseen ja tekevänsä tähän liittyvää yhteistyötä

a) toteuttamalla toimenpiteitä kaikkien muiden asiaa koskevien kansainvälisten sopimusten allekirjoittamiseksi tai ratifioimiseksi tai niihin liittymiseksi sekä keskinäisten velvoitteidensa täysimääräiseksi noudattamiseksi,

b) ottamalla käyttöön YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 mukaisesti tehokkaan kansallisen vientivalvontajärjestelmän, jolla valvotaan joukkotuhoseisiin liittyvien tavaroiden vientiä ja kauttakulkua sekä joukkotuhoseisiin liittyvän kaksikäyttöteknologian loppukäyttöä ja jossa vientivalvonnan laiminlyömisestä määrätään tehokkaita seuraamuksia; tällaisen järjestelmän käyttöönotossa otetaan asianmukaisesti huomioon molempien sopimuspuolten valmiudet ja varmistetaan, ettei se vaikuta tavanomaisiin laillisiin vienti-, tuonti- ja rahoitustoimiin. Tähän voidaan yhdistää avun tarjoaminen, joka kattaa myös valmiuksien kehittämisen.

3. Sopimuspuolet sopivat käyvänsä säännöllistä poliittista vuoropuhelua edellä kuvatujen sopimuksen osien täydentämiseksi ja lujittamiseksi.

9 ARTIKLA

Yhteistyö pienaseiden sekä kevyiden aseiden laittoman kaupan ja sen kaikkien osatekijöiden torjumiseksi

1. Sopimuspuolet katsovat, että pienaseiden ja kevyiden aseiden laitton tuotanto, siirto ja liikkuminen kaikkine tähän liittyvine osatekijöineen sekä tällaisten aseiden liiallinen keskittyminen ja valvomaton leviäminen ovat edelleen vakava uhka rauhalle ja kansainväliselle turvallisuudelle, mutta vahvistavat samalla perustellun oikeutensa valmistaa, maahantuoda ja pitää hallussaan pienaseita ja kevyitä aseita itsepuolustukseen ja turvallisuuden liittyviä tarpeitaan varten. Tältä osin sopimuspuolet viittaavat YK:n yleiskokouksen päätöslauselmien 64/50 ja 64/51 asiaan liittyvään sisältöön.

2. Sopimuspuolet sopivat noudattavansa pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan ja sen kaikkien osatekijöiden torjuntaa koskevia velvoitteitaan, jotka perustuvat sellaisiin kansainvälisiin sopimuksiin, joiden osapuolia ne ovat, ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmiin, sekä sitoumuksiaan, jotka perustuvat tällä osa-alueella sovellettaviin muihin kansainvälisiin välineisiin, kuten pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan ja sen kaikkien osatekijöiden ehkäisemistä, torjumista ja poistamista koskevaan Yhdistyneiden Kansakuntien toimintaohjelmaan, ja sopivat panevansa nämä velvoitteensa täysimääräisesti täytäntöön.

3. Tarvittaessa sopimuspuolet käyvät poliittista vuoropuhelua, jossa ne vaihtavat näkemyksiä ja tietoja ja pyrkivät yhteisymmärrykseen pienaseiden ja kevyiden aseiden laittonta kauppaa koskevista kysymyksistä ja ongelmista ja jonka avulla parannetaan sopimuspuolten valmiuksia tällaisen kaupan ehkäisemiseen, torjumiseen ja lopettamiseen.

10 ARTIKLA

Yhteistyö terrorismin torjunnassa

Sopimuspuolet vahvistavat terrorismin torjunnan tärkeyden ja vahvistavat noudattavansa tässä yhteydessä täysimääräisesti lakeja, YK:n peruskirja, ihmisoikeuslainsäädäntö,

pakolaislainsäädäntö ja kansainvälinen humanitaarinen oikeus mukaan luettuina. Tältä pohjalta ja YK:n yleiskokouksen päätöslauselmaan 60/288 sisältyvän YK:n maailmanlaajuisen terrorisminvastaisen strategian ja terrorismin torjuntaa koskevasta yhteistyöstä 28 päivänä tammikuuta 2003 annetun EU:n ja ASEANin yhteisen julistuksen mukaisesti sopimuspuolet sopivat lisäävänsä yhteistyötään terrorismin ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Sopimuspuolet lisäävät yhteistyötään erityisesti

a) YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1373 ja muiden asianomaisten YK:n päätöslauselmien täysimääräisen täytäntöönpanon puitteissa ja toteuttamalla toimenpiteitä terrorismin torjuntaa ja ehkäisemistä koskevien kansainvälisten sopimusten ja asiakirjojen ratifioimiseksi ja niiden täysimääräiseksi täytäntöönpanemiseksi,

b) käymällä sekakomiteassa säännöllisesti neuvotteluja terrorismin torjuntaa koskevasta yhteistyöstä,

c) vaihtamalla tietoja terroristiryhmistä ja niiden tukiverkostoista kansainvälisen oikeuden ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja tukemalla terrorismin torjuntaa ja ehkäisyyn liittyvien valmiuksien parantamista tavalla, joka on sopimuspuolten ohjelmien ja välineiden mukainen,

d) vaihtamalla näkemyksiä terrorismin ja siihen kannustamisen vastaisista keinoista ja menetelmistä, tekniset seikat ja koulutus mukaan luettuina, ja vaihtamalla terrorismin torjuntaan liittyviä kokemuksia,

e) syventämällä yhteistyön kautta kansainvälistä yhteisymmärrystä terrorismin torjunnasta ja sovellettavasta sääntelykehyksestä ja pyrkimällä mahdollisimman pian yksimielisyyteen kattavasta kansainvälistä terrorismia koskevasta yleissopimuksesta, jolla täydennetään YK:n terrorisminvastaisia asiakirjoja,

f) edistämällä YK:n jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä YK:n maailmanlaajuisen terrorisminvastaisen strategian tehokkaaksi täytäntöönpanemiseksi,

g) vaihtamalla tietoja parhaista käytänteistä, jotka koskevat ihmisoikeuksien suojelua terrorismin torjunnassa.

11 ARTIKLA

Oikeudellinen yhteistyö

1. Sopimuspuolet sopivat lisäksi tekevänsä yhteistyötä oikeudellisissa asioissa, oikeusvaltion lujittamisessa ja instituutioiden kehittämässä oikeudenhoidon ja lainvalvonnan kaikilla tasoilla.

2. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä parantaakseen oikeuslaitoksen valmiuksia ja oikeusjärjestelmää siviilioikeuden, siviiliprosessioikeuden, rikosoikeuden ja rikosprosessioikeuden kaltaisilla osa-alueilla sekä vaihtavansa oikeusjärjestelmää ja lainsäädäntöä koskevia tietoja.

3. Sopimuspuolet sopivat lisäksi tekevänsä yhteistyötä kansainvälisen rikosoikeuden alalla. Sopimuspuolet katsovat, että kansainvälisen yhteisön vakavimmiksi katsomilla rikoksilla on oltava rangaistusseuraamukset ja että syytteen tosiasiallinen nostaminen on varmistettava toteuttamalla tarvittavat toimenpiteet asianmukaisella tasolla.

4. Sopimuspuolet katsovat, että Kansainvälinen rikostuomioistuin on edistyksellinen ja riippumaton elin, jonka toiminnan tavoitteena on kansainvälisen rauhan ja oikeuden edistäminen. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä lujittaakseen sääntelykehystä, jolla pyritään ehkäisemään kansainvälisen yhteisön vakavimmiksi katsomia rikoksia ja varmistamaan, että näistä rikoksista on seurauksena rangaistus, ja tutkivansa mahdollisuutta noudattaa Rooman perussääntöä. Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä tätä osa-aluetta koskevan vuoropuhelun ja yhteistyön hyödyllisyydestä.

IV OSASTO

KAUPPAAN JA INVESTOINTEIHIN LIITTYVÄ YHTEISTYÖ

12 ARTIKLA

Yleiset periaatteet

1. Sopimuspuolet aloittavat kahdenvälisiä ja monenvälisiä kauppaa ja kauppaan liittyviä näkökohtia koskevan vuoropuhelun lujittaakseen kahdenvälisiä kauppasuhteitaan ja

kehittääkseen monenvälistä kauppajärjestelmää.

2. Sopimuspuolet sitoutuvat kehittämään ja monipuolistamaan keskinäistä kauppansa mahdollisimman pitkälle ja molemminpuolisen edun mukaisesti. Ne sitoutuvat luomaan parannetut ja ennakoitavissa olevat markkinoillepääsyn edellytykset pyrkimällä poistamaan kaupan esteet, mihin kuuluu etenkin tullien ulkopuolisten kaupan esteiden ja rajoitusten poistaminen, sekä toteuttamalla toimenpiteitä avoimuuden lisäämiseksi; ne ottavat tässä yhteydessä huomioon sellaisten kansainvälisten järjestöjen tällä osa-alueella tekemän työn, joissa ne molemmat ovat jäseninä.

3. Sopimuspuolet katsovat, että kaupalla on korvaamattoman tärkeä merkitys kehitykselle ja että suosituimmuskohteluun perustavilla järjestelmillä, yleinen tullietuusjärjestelmä mukaan luettuna, sekä WTO:n määrittelemällä erityis- ja erilliskohtelulla on ollut myönteisiä vaikutuksia kehitysmaissa, ja ne pyrkivät tehostamaan näiden järjestelyjen toimivaan täytäntöönpanoon liittyviä neuvottelujaan.

4. Sopimuspuolet ottavat huomioon molempien sopimuspuolten kehitystason pannaan täytäntöön tämän osaston määräyksiä.

5. Sopimuspuolet tiedottavat toisilleen kaupan ja kaupan liittyvien politiikkojen, kuten maatalouspolitiikan, elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvän politiikan, kuluttajapolitiikan ja ympäristöpolitiikan, kehityksestä.

6. Sopimuspuolet kannustavat niiden kauppa- ja investointisuhteiden kehittämiseksi käytävää vuoropuhelua ja tässä tarkoituksessa tehtävää yhteistyötä; tähän kuuluu myös kaupan liittyvien ongelmien ratkaiseminen sekä kaupan liittyvän teknisen avun tarjoaminen ja kaupan liittyvien valmiuksien kehittämiseksi toteutettavat ohjelmat muun muassa tässä osastossa tarkoitettuilla osa-alueilla.

7. Sopimuspuolet pyrkivät niille tarjolla olevien mahdollisuuksien ja niiden talouksien täydentävyyden hyödyntämiseksi löytämään uusia tilaisuuksia ja ratkaisuja kauppa- ja investointisuhteidensa lujittamiseksi; tähän sisältyvät soveltuvin osin myös neuvottelut

vapaakauppasopimuksista ja muista yhteisen edun mukaisista sopimuksista.

13 ARTIKLA

Kauppan kehittäminen

1. Sopimuspuolet sitoutuvat kehittämään, monipuolistamaan ja lisäämään keskinäistä kauppansa sekä parantamaan tuotteidensa kilpailukykyä kotimaisilla, alueellisilla ja kansainvälisillä markkinoilla. Tähän liittyvässä sopimuspuolten yhteistyössä pyritään etenkin parantamaan valmiuksia osa-alueilla, joihin kuuluvat muun muassa kauppaa koskevat kehittämisstrategiat, kaupan tarjoamien mahdollisuuksien mahdollisimman tehokas hyödyntäminen yleinen tullietuusjärjestelmä mukaan luettuna, kilpailukyky, yritysten välisen teknologiansiirron tukeminen, politiikan, lakien, säännösten ja markkinatiedon läpinäkyvyys, instituutioiden kehittäminen sekä alueellinen verkottuminen.

2. Sopimuspuolet hyödyntävät kaupan kehittämiseksi annettavaa apua ja muita tätä apua täydentäviä avustushoelmia täysimääräisesti kehittääkseen keskinäistä kauppansa ja keskinäisiä investointejaan.

14 ARTIKLA

Terveyteen, kasvinsuojeluun ja eläinten hyvinvointiin liittyvät asiat

1. Sopimuspuolet vahvistavat terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevaan WTO:n sopimukseen perustuvat nykyiset oikeutensa ja velvollisuutensa.

2. Sopimuspuolet lisäävät terveys- ja kasvinsuojelutoimiin liittyvää lainsäädäntöä ja täytäntöönpanoa sekä näihin toimiin liittyviä todistus-, tarkastus- ja valvontamenettelyjä koskevaa yhteistyötä ja tiedonvaihtoaan keskinäisen kauppansa yhteydessä terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevan WTO:n sopimuksen, kansainvälisen kasvinsuojeluyhteisö-sopimuksen (IPPC), Maailman eläintautijärjestön (OIE) ja Codex Alimentarius -komission (CAC) puitteissa.

3. Sopimuspuolet sopivat lisäksi tekevänsä yhteistyötä terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevissa asioissa ja edistämään tällaista

yhteistyötä sopimuspuolten välillä parantamalla valmiuksia ja tarjoamalla teknistä apua siten, että tässä yhteydessä otetaan huomioon molempien sopimuspuolten tarpeet ja että tavoitteena on auttaa sopimuspuolia noudattamaan toistensa lainsäädäntöä, johon kuuluvat elintarvikkeiden turvallisuutta sekä kasvien ja eläinten terveyttä koskeva sääntely ja kansainvälisten vaatimusten noudattaminen.

4 Sopimuspuolet sopivat tekevänsä tarvittaessa yhteistyötä, joka koskee eläinten hyvinvointia ja johon kuuluvat myös tekninen apu ja valmiuksien kehittäminen eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten vahvistamiseksi.

5. Sopimuspuolet nimeävät yhteyshenkilöt tämän artiklan mukaisia asioita koskevaa tietojenvaihtoa varten.

15 ARTIKLA

Kauppan tekniset esteet

1. Sopimuspuolet edistävät kansainvälisten standardien käyttöä sekä tekevät standardeihin, teknisiin määräyksiin ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyihin liittyvää yhteistyötä ja vaihtavat niitä koskevia tietoja erityisesti kaupan teknisiä esteitä koskevan WTO:n sopimuksen (TBT-sopimus) puitteissa.

2. Sopimuspuolet pyrkivät vaihtamaan tietoja TBT-sopimuksen alaan kuuluvasta lainsäädännöstä sen valmistelun ensi vaiheista lähtien. Sopimuspuolet kannustavat tässä tarkoituksessa kaikkien sellaisten toimenpiteiden toteuttamista, joilla pyritään vähentämään niiden välillä vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa ja standardoinnissa olevia eroja sekä lähentämään ja yhdenmukaistamaan niiden tällä osa-alueella soveltamia järjestelmiä.

Sopimuspuolet sopivat vaihtavansa näkemyksiä mahdollisuudesta soveltaa kolmannen osapuolen suorittamaa varmentamista ja tutkivansa tämän mahdollisuuden hyödyntämistä keskinäisten kauppavirtojen helpottamiseksi.

3. Kaupan teknisiin esteisiin liittyvää yhteistyötä tehdään muun muassa asianmukaisia kanavia käyttäen käytävän vuoropuhelun, yhteishankkeiden, teknisen avun ja valmiuk-

sien kehittämistä koskevien ohjelmien avulla. Sopimuspuolet nimeävät tarvittaessa yhteyshenkilöt tämän artiklan mukaisia asioita koskevaa tietojenvaihtoa varten.

16 ARTIKLA

Tulliasioita ja kaupan helpottamista koskeva yhteistyö

1. Sopimuspuolet

a) vaihtavat kokemuksia tuonti- ja vientimenettelyjen ja muiden tullimenettelyjen yksinkertaistamisesta ja tietoja tähän liittyvistä parhaista käytänteistä sekä tutkivat mahdollisuuksia näiden menettelyjen yksinkertaistamiseen,

b) varmistavat, että tullisäännökset ja kaupan helpottamista koskevat säännökset ovat läpinäkyviä,

c) tekevät yhteistyötä tulliasioissa ja kehittävät tehokkaita keskinäisen hallinnollisen avunannon mekanismeja,

d) pyrkivät lähentämään näkemyksiään ja toimimaan yhdessä alan kansainvälisten aloitteiden, myös kaupan helpottamiseksi toteutettavien toimien, puitteissa.

2. Sopimuspuolet kiinnittävät erityistä huomiota muun muassa seuraaviin seikkoihin:

a) kansainvälisen kaupan varmuuden ja turvallisuuden parantaminen;

b) immateriaalioikeuksien tullivalvonnan tehokkuuden ja vaikuttavuuden lisääminen;

c) sen varmistaminen, että kaupan helpottamiseksi toteutettavat toimenpiteet ovat tasapainossa petosten ja sääntöjenvastaisuuksien torjumiseksi toteutettavien toimenpiteiden kanssa.

3. Sopimuspuolet ilmaisevat olevansa kiinnostuneita tulevaisuudessa harkitsemaan tulliyhteistyötä ja keskinäistä hallinnollista avunantoa koskevien pöytäkirjojen tekemistä tämän sopimuksen mukaisissa institutionaalisissa puitteissa sanotun kuitenkaan estämättä muita tämän sopimuksen mukaisia yhteistyömuotoja.

4. Sopimuspuolet pyrkivät ottamaan käyttöön tekniseen apuun tarkoitettuja määrärahoja tukeakseen tulliyhteistyötä ja kaupan helpottamista koskevien säännösten täytäntönpäytäntöä tämän sopimuksen mukaisesti.

17 ARTIKLA

Sijoitustoiminta

Sopimuspuolet tukevat investointivirtojen lisäämistä luomalla houkuttelevan ja vakaan ympäristön investoinneille johdonmukaisella vuoropuhelulla, jonka tarkoituksena on parantaa investointeihin liittyvien kysymysten ymmärtämystä ja niitä koskevaa yhteistyötä, tutkia investointivirtoja helpottavia hallinnollisia järjestelmiä ja edistää vakaiden, avoimien ja syrjimättömien sääntöjen laatimista ja yhtäläisten toimintaolosuhteiden luomista sopimuspuolten sijoittajia varten.

18 ARTIKLA

Kilpailupolitiikka

1. Sopimuspuolet säilyttävät kilpailulainsäädäntönsä ja kilpailuviranomaisensa. Sopimuspuolet soveltavat tätä lainsäädäntöä tehokkaasti, syrjimättömästi ja avoimesti edistääkseen oikeusvarmuutta omalla alueellaan.

2. Sopimuspuolet voivat tässä tarkoituksessa parantaa kilpailulainsäädännön kehittämiseen ja täytäntöönpanoon liittyviä valmiuksia ja tehdä muuta kilpailulainsäädännön kehittämiseen ja täytäntöönpanoon liittyvää yhteistyötä, jos tällaiselle toiminnalle on saatavissa rahoitusta sopimuspuolten yhteistyövälineistä ja -ohjelmista.

19 ARTIKLA

Palvelut

Sopimuspuolet käyvät johdonmukaista vuoropuhelua muun muassa vaihtaakseen tietoja sääntely-ympäristöistään parhaiden käytänteiden määrittämiseksi, edistääkseen vastavuoroisesti markkinoillepääsyä, myös sähköisen kaupan alalla, parantaakseen rahoituksen ja teknologian saatavuutta sekä lisätäkseen palvelujen kauppaa sopimuspuolten välillä ja kolmansien maiden markkinoilla.

20 ARTIKLA

Immateriaalioikeuksien suojaaminen

1. Sopimuspuolet vahvistavat pitävänsä immateriaalioikeuksien suojaamista ja sitä koskevien kansainvälisten velvoitteiden täysimääräistä täytäntöönpanoa erittäin tärkeänä, jotta varmistettaisiin tällaisten oikeuksien riittävä ja tehokas suojaaminen, joka kattaa myös tehokkaat täytäntöönpanokeinot, noudattaen asianomaisia kansainvälisiä vaatimuksia ja sopimuksia, joihin kuuluvat muun muassa sopimus teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista (TRIPS) sekä uusien kasvilajikkeiden suojaamista koskeva kansainvälinen yleissopimus (UPOV).

2. Sopimuspuolet sopivat lisäävänsä immateriaalioikeuksien suojaan ja täytäntöönpanoon liittyvää yhteistyötään, joka kattaa myös tarkoituksenmukaisiin keinoihin perustuvan yhteistyön toisen sopimuspuolen maantieteellisten merkintöjen suojaamisen ja rekisteröinnin helpottamiseksi toisen sopimuspuolen alueella; sopimuspuolet ottavat tässä yhteydessä huomioon alan kansainväliset säännöt, käytänteet ja kehityksen sekä omat valmiutensa.

3. Yhteistyötä tehdään sopimuspuolten sopimilla tavoilla, joihin kuuluvat tietojen ja kokemusten vaihtaminen immateriaalioikeuksiin liittyvistä käytänteistä ja immateriaalioikeuksien edistämisestä, niistä tiedottamisesta, niihin liittyvän sääntelyn keventämisestä sekä niiden hallinnoinnista, yhdenmukaistamisesta, suojaamisesta, täytäntöönpanosta ja tehokkaasta soveltamisesta, niiden väärinkäytön estämisestä sekä tavaroiden väärentämisen ja laittoman valmistuksen torjumisesta, mihin kuuluu myös tällaisten oikeuksien valvonnasta ja suojaamisesta vastaavien järjestöjen perustaminen ja niiden toiminnan tehostaminen.

21 ARTIKLA

Talouden toimijoiden osallistumisen lisääminen

1. Sopimuspuolet kannustavat ja helpottavat kauppaa ja teollisuuskamarien toimintaa sekä sopimuspuolten elinkeinonharjoittajien järjestöjen yhteistyötä kaupan ja investointien edistämiseksi molemmille sopimuspuolille tärkeillä aloilla.

2. Sopimuspuolet kannustavat vuoropuhelun käynnistämistä sääntelyviranomaistensa ja yksityisen sektorin toimijoidensa välillä, jotta nämä voisivat keskustella kauppaja- ja investointiympäristössä tapahtuneista viimeaikaisista muutoksista, selvittää yksityisen sektorin kehitystarpeita ja vaihtaa näkemyksiä yritysten kilpailukyvyn parantamiseen tähtäävästä toimintapolitiikasta.

22 ARTIKLA

Neuvottelut

Turvataakseen kahdenväliset kauppasuhteensa ja varmistaakseen niiden ennustettavuuden sopimuspuolet sopivat neuvoteltavansa keskenään toisen sopimuspuolen pyynnöstä viipymättä ja mahdollisimman pian sellaisista erimielisyyksistä, joita saattaa nousta esiin tämän osaston alaan kuuluvissa kauppaa ja siihen liittyviä kysymyksiä koskevissa asioissa.

V OSASTO

OIKEUSALAN YHTEISTYÖ

23 ARTIKLA

Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta

Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä järjestäytyneen rikollisuuden, talousrikollisuuden ja rahoitukseen liittyvän rikollisuuden sekä korruption torjumiseksi. Tällä yhteistyöllä pyritään erityisesti panemaan täytäntöön ja edistämään asiaan liittyviä kansainvälisiä normeja ja sopimuksia, joihin kuuluvat muun muassa kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastainen YK:n yleissopimus ja sitä täydentävät pöytäkirjat sekä lahjonnan vastainen YK:n yleissopimus.

24 ARTIKLA

Yhteistyö rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnassa

1. Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että niiden on rahanpesunvastaisen toimintaryhmän suositusten mukaisesti tarpeen toimia

ja tehdä yhteistyötä sellaisen riskin estämiseksi, että niiden rahoitusjärjestelmiä käytetään väärin ja että vakavien rikosten tuottama rahaa pestään.

2. Sopimuspuolet sopivat edistävänsä koulutusta ja teknistä apua, joilla tuetaan rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevien säännösten laadintaa ja täytäntöönpanoa sekä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnassa käytettävien mekanismien tehokkuutta.

Yhteistyöllä mahdollistetaan asiaan liittyvien tietojen vaihto sopimuspuolten toimivaltaisten viranomaisten välillä sopimuspuolten lainsäädännön mukaisesti sellaisten rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevien soveltuviin vaatimusten pohjalta, jotka vastaavat sopimuspuolten ja alan kansainvälisten elinten, kuten rahanpesunvastaisen toimintaryhmän, hyväksymiä vaatimuksia.

25 ARTIKLA

Laittomia huumausaineita koskeva yhteistyö

1. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä vähentääkseen laittomien huumausaineiden tarjontaa (laiton oopiumiunikon viljely ja syntetisten huumausaineiden valmistus mukaan luettuina), kauppaa ja kysyntää ja tällaisista huumausaineista käyttäjille ja yleisesti yhteiskunnalle aiheutuvia vaikutuksia sekä tehostaakseen lähtöaineiden valvontaa; tähän pyritään kokonaisvaltaisella ja tasapainoisella lähestymistavalla toteuttamalla tuloksellisia toimia ja varmistamalla tehokas koordinoitu muun muassa lainvalvonnasta, tulliasioista, terveysasioista, oikeus- ja sisäasioista sekä muista asianomaisista aloista vastaavien toimivaltaisten viranomaisten välillä.

2. Sopimuspuolet sopivat näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavista yhteistyötoivoista.

Toimien perustana ovat yhteisesti hyväksytyt periaatteet, jotka perustuvat sellaisiin alan kansainvälisiin yleissopimuksiin, joiden osapuolia sopimuspuolet ovat, ja kesäkuussa 1998 pidetyssä YK:n yleiskokouksen 20. erityisistunnossa (huumausaineet) hyväksytyihin poliittiseen julistukseen, huumausaineiden kysynnän vähentämisen suuntaa antavia periaatteita koskevaan julistukseen ja maail-

man huumausaineongelman torjumiseksi tehtävän kansainvälisen yhteistyön edistämiseksi toteutettaviin toimenpiteisiin sekä YK:n huumausainetoimikunnan 52. istunnossa maaliskuussa 2009 annettuun poliittiseen julistukseen ja toimintasuunnitelmaan.

3. Sopimuspuolten välinen yhteistyö muodostuu teknisestä ja hallinnollisesta avusta, jota annetaan erityisesti seuraavilla aloilla: kansallisen lainsäädännön ja politiikan valmistelu, kansallisten instituutioiden sekä tiedotus- ja seurantakeskusten perustaminen, henkilöstön koulutus, huumausaineisiin liittyvä tutkimus, toimet huumausaineiden kysynnän ja huumausaineista aiheutuvien haittojen vähentämiseksi, oikeudellinen yhteistyö ja poliisiyhteistyö sekä huumausaineiden lähtöaineiden tehokas valvonta, sillä viimeksi mainittu liittyy huumausaineiden ja psyko- trooppisten aineiden laittomaan valmistukseen. Sopimuspuolet voivat sopia sisällyttävänsä yhteistyöhön myös muita aloja.

26 ARTIKLA

Henkilötietojen suoja

1. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä parantaakseen tarvittaessa henkilötietojen suojaa tiukimpien kansainvälisten vaatimusten, kuten kansainvälisiin sopimuksiin sisältyvien vaatimusten, mukaisesti siltä osin kuin kyseisiä vaatimuksia sovelletaan sopimuspuoliin.

2. Henkilötietojen suojaamisen alalla tehtävään yhteistyöhön voi sisältyä muun muassa tekninen apu, joka muodostuu tietojen ja asiantuntemuksen vaihdosta.

VI OSASTO

SOSIOEKONOMINEN KEHITYS JA MUUT YHTEISTYÖALAT

27 ARTIKLA

Muuttoliikettä koskeva yhteistyö

1. Sopimuspuolet vahvistavat pitävänsä alueidensa välisten muuttovirtojen hallintaa koskevia yhteisiä toimenpiteitä tärkeinä. Yhteistyön lujittamiseksi sopimuspuolet aloitta-

vat kattavan vuoropuhelun kaikista muuttoliikettä koskevista kysymyksistä. Muuttoliikettä koskevat näkökohdat otetaan huomioon muuttajien alkuperä-, kauttakulku- ja kohdemaiden kansallisissa taloutta ja yhteiskuntaa koskevissa kehittämissstrategioissa.

2. Sopimuspuolten yhteistyö perustuu niiden yhteisymmärryksessä tekemään tarvearviointiin, ja siinä noudatetaan alalla voimassa olevaa unionin ja kansallista lainsäädäntöä. Yhteistyössä keskitytään muun muassa seuraaviin osa-alueisiin:

a) muuttovirtojen perimmäisiin syihin puuttuminen;

b) sellaisen laillista maahanmuuttoa koskevan kattavan vuoropuhelun aloittaminen, jolla pyritään yhteisen sopimuksen mukaisesti luomaan mekanismit laillisen maahanmuuton edistämiseksi;

c) sellaisten kokemusten ja käytänteiden vaihto, jotka liittyvät 28 päivänä heinäkuuta 1951 allekirjoitetun pakolaisten oikeusasemaa koskevan Geneven yleissopimuksen ja sen 31 päivänä tammikuuta 1967 allekirjoitetun pöytäkirjan, etenkin palauttamiskiellon ja vapaaehtoisuuteen perustuvan paluun periaatteiden, noudattamiseen ja täytäntöönpanoon;

d) maahanpääsyä koskevat säännöt, maahan päästettyjen henkilöiden oikeudet ja asema, maassa laillisesti asuvien ulkomaalaisten oikeudenmukainen kohtelu ja kotouttaminen, yleissivistävä ja ammatillinen koulutus sekä syrjinnän ja muukalaisvihan vastaiset toimenpiteet;

e) tehokkaiden ennaltaehkäisevien toimintaperiaatteiden vahvistaminen laitonta maahanmuuttoa, muuttajien salakuljetusta ja ihmiskauppaa vastaan sekä tavat, joilla salakuljetusta ja ihmiskauppaa harjoittavien verkostojen voidaan torjua ja toiminnan uhreja suojella;

f) maassa laittomasti oleskelevien henkilöiden palauttaminen inhimillisellä ja kunnioittavalla tavalla, mukaan luettuna vapaaehtoisuuden edistäminen, ja heidän takaisinottonsa 3 kohdan määräysten mukaisesti;

g) viisumikysymyksiin liittyvät yhteistä etua koskevat seikat sekä matkustusasiakirjojen turvaaminen väärennöksiltä;

h) rajavalvontakysymyksiin liittyvät yhteistä etua koskevat seikat;

i) teknisten ja inhimillisten voimavarojen kehittäminen.

3. Laittoman maahanmuuton ehkäisemiseksi ja valvomiseksi tehtävän yhteistyön puitteissa ja ihmiskaupan uhrien suojelun tarpeeseen vaikuttamatta sopimuspuolet sopivat lisäksi, että

a) kun Vietnamin toimivaltaiset viranomaiset ovat kansallisen lainsäädännön tai sovellettaviksi tulevien sopimusten mukaisesti todenneet, että takaisinotettava henkilö on Vietnamin kansalainen, Vietnam ottaa takaisin kyseisen, jonkin jäsenvaltion alueella laittomasti oleskelevan kansalaisensa asianomaisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten pyynnöstä ilman aiheetonta viivytystä,

b) kun jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ovat kansallisen lainsäädännön tai sovellettaviksi tulevien sopimusten mukaisesti vahvistaneet takaisinotettavan henkilön kansalaisuuden, jäsenvaltio ottaa takaisin kyseisen, Vietnamin alueella laittomasti oleskelevan kansalaisensa Vietnamin toimivaltaisten viranomaisten pyynnöstä ilman aiheetonta viivytystä.

Sopimuspuolet antavat kansalaisilleen asianmukaiset henkilöllisyystodistukset tätä tarkoitusta varten. Jos takaisinotettavalla henkilöllä ei ole asiakirjoja tai muita todisteita kansalaisuudestaan, kyseessä olevan jäsenvaltion tai Vietnamin toimivaltaisten viranomaisten on Vietnamin tai kyseessä olevan jäsenvaltion pyynnöstä toteutettava järjestelyt kyseisen henkilön haastattelemiseksi, jotta hänen kansalaisuutensa saadaan selville.

4. Sopimuspuolet kehittävät omia lakejaan ja menettelyjään noudattaen yhteistyötään takaisinotokysymyksissä pyrkien siihen, että EU ja Vietnam neuvottelevat yhteisesti sovitun mukaisesti kansalaistensa takaisinottoa koskevan sopimuksen, jos jompikumpi sopimuspuolista tätä pyytää.

28 ARTIKLA

Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus

1. Sopimuspuolet sopivat edistävänsä yleissivistävään ja ammatilliseen koulutuk-

seen liittyvää yhteistyötä moninaisuutta kunnioittaen lisätäkseen vastavuoroista ymmärtämystä ja sopivat tiedottavansa EU:ssa ja Vietnamin tarjolla olevista koulutusmahdollisuuksista.

2. Sopimuspuolet kiinnittävät lisäksi erityistä huomiota toimenpiteisiin, joilla pyritään luomaan yhteyksiä sopimuspuolten korkeasteen oppilaitosten ja erityisvirastojen välille ja edistämään tietojen, osaamisen, opiskelijoiden, asiantuntijoiden ja teknisten resurssien vaihtoa hyödyntäen tässä järjestyksessä, joita unionin ohjelmat tarjoavat yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen alalla Kaakkois-Aasiassa, sekä sopimuspuolten alalla hankkimaa kokemusta.

3. Sopimuspuolet sopivat edistävänsä korkeasteen ohjelmien, kuten Erasmus Mundus -ohjelman ja konferenssitulkkien koulutusohjelmien, toteuttamista ja kannustavansa EU:ssa ja Vietnamin toimivia koulutuslaitoksia tekemään yhteistyötä yhteisissä tutkinto- ja tutkimusohjelmissa akateemisen yhteistyön ja liikkuvuuden lisäämiseksi.

4. Sopimuspuolet sopivat lisäksi aloittavansa vuoropuhelun korkeasteen koulutuksen sekä teknisen ja ammatillisen koulutuksen nykyaikaistamiseen liittyvistä yhteisen edun mukaisista kysymyksistä; tähän vuoropuheluun voi sisältyä myös tekninen apu ja sen tavoitteena on muun muassa tutkintojärjestelmän ja laadunvarmistuksen parantaminen.

29 ARTIKLA

Terveys

1. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä terveyden alalla parantaakseen terveyden edellytyksiä ja sosiaalihuoltoa ja etenkin kehittääkseen terveysjärjestelmää, myös terveydenhuoltoa ja sairausvakuutusjärjestelmää.

2. Yhteistyötä tehdään pääasiassa seuraavilla osa-alueilla:

a) terveysalan kehittämisohjelmat, jotka kattavat myös terveysjärjestelmien, terveyspalvelujen, terveyden edellytysten ja sosiaalihuollon parantamisen;

b) epidemiologiaan liittyvät yhteiset toimet, joihin kuuluu myös yhteistyö lintuin-

fluenssan ja pandeemisen influenssan kaltaisten epidemioiden ja tärkeimpien tartuntatautiennaltaehkäisyssä ja valvonnassa;

c) terveyden alan kansainväliset sopimukset, etenkin tupakoinnin torjuntaa koskeva puitesopimus ja kansainvälinen terveyssäänöstö;

d) elintarvikkeiden turvallisuutta koskevat vaatimukset, myös 14 artiklan mukainen tuontielintarvikkeiden automaattinen valvontaverkosto;

e) yhteisesti sovitun mukainen tietojen ja kokemusten vaihto lääketuotteita ja lääkinnällisiä laitteita koskevasta politiikasta ja lainsäädännöstä;

f) tarttumattomien tautien ehkäisy ja torjunta vaihtamalla tietoja ja hyviä toimintatapoja, edistämällä terveitä elämäntapoja ja puuttamalla tärkeimpiin terveyteen vaikuttaviin tekijöihin sekä näiden tautien valvonta ja hallinnointi.

3. Sopimuspuolet katsovat, että terveysalan uudenaikaistaminen on tärkeää, ja sopivat lisäävänsä valmiuksien parantamista ja teknistä apua alalla.

30 ARTIKLA

Ympäristö ja luonnonvarat

1. Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että luonnonvaroja ja biologista monimuotoisuutta on suojeltava ja hallinnoitava kestävällä tavalla, sillä ne muodostavat perustan nykyisen sukupolven ja tulevien sukupolvien kehitykselle.

2. Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että tämän alan yhteistyöllä edistetään kestäväan kehitykseen tähtäävää ympäristön suojelua ja parantamista. Maailman kestäväan kehityksen huippukokouksen päätelmät otetaan huomioon kaikissa sopimuspuolten tämän sopimuksen mukaisesti toteuttamissa tomissa.

3. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä parantaakseen ympäristöpolitiikkojensa keskinäistä täydentävyyttä ja ympäristökysymysten sisällyttämistä kaikkiin yhteistyöaloihin.

4. Sopimuspuolet sitoutuvat jatkamaan ja lisäämään yhteistyötään etenkin seuraavilla osa-alueilla:

a) toimet, joilla edistetään sopimuspuolten aktiivista osallistumista sellaisten monenvälisten ympäristösopimusten täytäntöönpanoon, joiden osapuolia ne ovat ja joihin kuuluvat muun muassa Baselin, Tukholman ja Rotterdamin sopimukset;

b) toimet, joilla edistetään ympäristötietoisuutta ja paikallistason osallistumista ja joihin kuuluvat muun muassa paikallis- ja alkuperäisyhteisöjen osallistuminen ympäristönsuojeluun ja kestäväan kehityksen edistämiseen;

c) ympäristöteknologioiden ja ympäristöystävällisten tuotteiden ja palvelujen edistäminen ja käyttäminen myös sääntelyn ja markkinapohjaisten välineiden avulla;

d) jätteiden, myös vaarallisten jätteiden ja otsonikerrosta heikentävien aineiden, laitton rajat ylittävän kuljetuksen estäminen;

e) ilmanlaadun parantaminen, ympäristön kannalta kestävä jätehuolto, kemikaaliturvallisuus, kestävä ja yhdenmety vesivarojen hallinnointi sekä kestäväan kulutuksen ja tuotannon edistäminen;

f) metsien kestävä kehitys ja suojelu, myös kestäväan metsänhoidon, metsäsertifiointin sekä laittomien hakkuiden ja niihin liittyvän kaupan torjumiseksi toteutettavien toimenpiteiden edistäminen ja metsien kehittämisen yhdistäminen paikallisyhteisöjen kehittämiseen;

g) kansallispuistojen hyvä hallinta sekä biologisesti monimuotoisten alueiden ja herkkien ekosysteemien yksilöiminen ja suojelu siten, että samalla otetaan asianmukaisesti huomioon näillä alueilla tai niiden lähellä elävät paikallis- ja alkuperäisyhteisöt;

h) rannikko- ja meriympäristön suojelu ja säilyttäminen sekä meriluonnonvarojen tehokkaan hallinnoinnin edistäminen meriympäristön kestäväan kehityksen varmistamiseksi;

i) maaperän suojelu, maaperän toimintojen säilyttäminen sekä kestävä maankäyttö;

j) maankäyttöön liittyvien valmiuksien, avoimuuteen perustuvan maankäyttötalouden ja kiinteistömarkkinoiden moitteettoman toiminnan edistäminen kestäväan maankäytön ja sidosryhmien yhtäläisten oikeuksien periaatteiden pohjalta, jotta varmistettaisiin sekä maan tehokas käyttö että ympäristönsuojelu tavalla, joka tukee kestäväan kehitystä.

5. Sopimuspuolet pyrkivät tässä tarkoituksessa lisäämään kahdenvälisissä ja monenvälisissä yhteyksissä yhteistyötään, johon kuuluvat myös ympäristöystävällisten teknologioiden kehittämistä, siirtoa ja käyttöä edistävät teknisen avun ohjelmat sekä sellaiset aloitteet ja kumppanuusjärjestelyt, jotka perustuvat vuosittuuhattavoitteiden aikaisesta saavuttamisesta saatavaan yhteiseen etuun.

31 ARTIKLA

Ilmastomuutosta koskeva yhteistyö

1. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä nopeuttaakseen toimenpiteitä, joilla torjutaan ilmastomuutosta ja sen vaikutuksia ympäristön pilaantumiseen ja köyhyyteen, tukeakseen toimia, joilla edesautetaan ilmastomuutoksen hillitsemistä ja sen kielteisiin seurauksiin, etenkin merenpinnan kohoamiseen, sopeutumista, ja ohjatakseen taloutensa kestäväen vähähiilisen kasvun uralle.

2. Yhteistyöllä pyritään

a) torjumaan ilmastomuutosta siten, että yleistavoitteena on siirtyminen turvalliseen ja kestäväen vähähiiliseen talouteen toteuttamalla konkreettisia toimenpiteitä ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ilmastomuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen periaatteiden mukaisesti,

b) lisäämään sopimuspuolten talouksien energiatehokkuutta tukemalla energian hyötysuhteen parantamista, energian säästämistä sekä turvallisten ja kestävien uusiutuvien energialähteiden käyttöä ja siirtymään ilmastoystävälliseen energiantuotantoon, jolla autetaan luomaan perusta vihreän energian valankumoukselle,

c) edistämään kestäväen kulutusta ja tuotantoa sopimuspuolten talouksissa ja vähentämään näin ekosysteemeihin, myös maaperään ja ilmastoon, kohdistuvia paineita mahdollisimman paljon,

d) sopeutumaan ilmastomuutoksen väistämättömiin kielteisiin vaikutuksiin, mihin kuuluu sopeutumistoimien sisällyttäminen sopimuspuolten kasvu- ja kehitysstrategioihin ja -suunnitelmiin kaikilla aloilla ja kaikilla tasoilla.

3. Saavuttaakseen 2 kohdassa vahvistetut tavoitteet sopimuspuolet

a) tehostavat toimintapolitiikkaa koskevaa vuoropuheluaan ja yhteistyötään teknisellä tasolla,

b) edistävät tutkimusta ja kehittämistä (T&K) ja vähäpäästöistä teknologiaa koskevaa yhteistyötä,

c) lisäävät yhteistyötä, joka koskee kansallisesti asianmukaisia hillitsemistoimia, vähähiilistä kasvua koskevia suunnitelmia, ilmastomuutokseen sopeutumista tukevia kansallisia ohjelmia sekä katastrofiriskien vähentämistä,

d) parantavat valmiuksien kehittämistä ja lujittavat instituutioita ilmastomuutoksen asettamiin haasteisiin vastaamiseksi,

e) edistävät tiedotusta, etenkin silloin kun se on suunnattu kaikkein heikoimmassa asemassa olevalle väestönosalle ja haavoittuvilla alueilla asuville, ja tukevat paikallisyhteisöjen osallistumista ilmastomuutoksen johdosta toteutettaviin toimiin.

32 ARTIKLA

Maa-, metsä-, kotieläin- ja kalatalous sekä maaseudun kehittäminen

1. Sopimuspuolet sopivat parantavansa maa-, metsä-, kotieläin- ja kalatalouden sekä maaseudun kehittämisen aloilla tekemäänsä yhteistyötä, myös tehostamalla vuoropuheluaan ja kokemusten vaihtoa, etenkin seuraavilla osa-alueilla:

a) maatalouspolitiikka ja maatalouden yleiset kansainväliset näkymät;

b) kasvien ja eläinten sekä niistä saatavien tuotteiden kaupan helpottaminen sopimuspuolten välillä sekä markkinoiden kehittäminen ja edistäminen;

c) maaseudun kehittämispolitiikka;

d) kasveihin, eläimiin ja vesiviljelyalan tuotteisiin sovellettava laatu- ja ympäristöpolitiikka sekä erityisesti maantieteelliset merkinnät ja luonnonmukainen tuotanto; laatu- ja ympäristöpolitiikka, kuten luomutuotteiden ja maantieteellisen merkinnän saaneiden tuotteiden, markkinointi (merkinnät, sertifiointi ja valvonta);

e) eläinten hyvinvointi;

f) kestäväen ja ympäristöystävälliseen maatalouteen pyrkiminen sekä bioteknologian siirron kehittäminen;

g) tuki kestäväälle ja vastuulliselle pitkän aikavälin meri- ja kalastuspolitiikalle, joka kattaa myös rannikon ja meren luonnonvarojen suojelun ja hoidon;

h) toimet laittomien, ilmoittamattomien ja sääntelemättömien kalastuskäytäntöjen estämiseksi ja torjumiseksi sekä toimet laittomien hakkuiden ja metsätaloustuotteiden laitoman kaupan estämiseksi ja torjumiseksi metsälainsäädännön soveltamisen valvontaan, metsähallintoon ja puukauppaan liittyvien toimenpiteiden sekä vapaaehtoisten kumppanuussopimusten avulla;

i) perinnöllisyystutkimus, eläin- ja kasvilajikkeiden valinta karjan ominaisuuksien korkealaatuinen parantaminen mukaan luettuna, sekä maa- ja vesieläinten ravintoa ja ravitsemusta koskeva tutkimus;

j) maataloustuotantoon ja köyhyyden vähentämiseen kohdistuvien ilmastonmuutoksen kielteisten vaikutusten hillitseminen syrjäisillä alueilla ja maaseutualueilla;

k) kestävä metsänhoidon tukeminen ja edistäminen, mikä kattaa myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja sen kielteisten vaikutusten lieventämisen.

2. Sopimuspuolet sopivat selvittävänsä mahdollisuuksia antaa kasvi- ja eläintuotantoon liittyvää teknistä apua, johon kuuluu muun muassa eläin- ja kasvituotannon tuotavuuden ja kasvi- ja eläintuotteiden laadun parantaminen, ja sopivat lisäksi harkitsevansa valmiuksien kehittämissuunnitelmia, joilla parannetaan tämän alan johtamistaitoja.

33 ARTIKLA

Yhteistyö sukupuolten tasa-arvoon liittyvissä kysymyksissä

1. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä tehostaakseen sukupuolten tasa-arvoon liittyviä toimia ja ohjelmia ja institutionaalisten ja hallinnollisten valmiuksien kehittämistä sekä tukeakseen kansallisia strategioita, joilla edistetään sukupuolten tasa-arvoa, myös naisten oikeuksia ja vaikutusvaltaa, jotta ne voisivat varmistaa, että naisilla ja miehillä on tasapuoliset osallistumismahdollisuudet talouden, kulttuurin, politiikan ja yhteiskuntaelämän kaikilla aloilla. Yhteistyössä keskitytään erityisesti parantamaan naisten mahdol-

lisuuksia saada käyttöönsä resurssit, joita he tarvitsevat voidakseen käyttää perusoikeuksiaan täysimääräisesti.

2. Sopimuspuolet tukevat tarkoituksenmukaisen toimintakehyksen luomista, jonka avulla voidaan

a) varmistaa, että sukupuolten tasa-arvoon liittyvät kysymykset otetaan asianmukaisesti huomioon kaikissa kehittämissuunnitelmissa, -toimissa ja -ohjelmissa,

b) vaihtaa sukupuolten tasa-arvon edistämiseen liittyviä kokemuksia ja malleja ja edistää naisten hyväksi tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamista.

34 ARTIKLA

Yhteistyö sodan jälleenteisiin liittyvän kysymyksen ratkaisemisessa

Sopimuspuolet pitävät tärkeänä miinojen, pommien ja muiden räjähtämättömien räjähteiden raivaamiseksi tehtävää yhteistyötä ja niiden kansainvälisten sopimusten noudattamista, joiden osapuolia ne ovat; ne ottavat tässä yhteydessä huomioon myös muut asianomaiset kansainväliset asiakirjat. Sopimuspuolet sopivat sen vuoksi tekevänsä yhteistyötä seuraavilla osa-alueilla:

a) kokemusten vaihto ja vuoropuhelu, hallintovalmiuksien parantaminen sekä asiantuntijoiden, tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden koulutus; tähän kuuluu myös edellä mainittujen kysymysten ratkaisemisessa tarvittavien valmiuksien kehittämiseksi annettava, niiden omien kansallisten menettelyjen mukainen apu;

b) pommien ja miinojen aiheuttamien onnettomuuksien ehkäisemiseen liittyvä tiedotus ja koulutus ja pommien ja miinojen uhrien kuntoutus ja yhteisöön palaamisen tukeminen.

35 ARTIKLA

Yhteistyö ihmisoikeuksien alalla

1. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi, myös sellaisten kansainvälisten ihmisoikeussopimusten täytäntöönpanon

osalta, joiden osapuolia ne ovat. Tätä varten tarjotaan teknistä apua.

2. Yhteistyöllä voidaan muun muassa
- a) edistää ihmisoikeuksien kunnioittamista ja ihmisoikeuskasvatusta,
  - b) lujittaa ihmisoikeusinstituutioita,
  - c) tehostaa nykyistä ihmisoikeusvuoropuhelua,
  - d) tehostaa yhteistyötä Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeusinstituutioissa.

36 ARTIKLA

Julkishallinnon uudistaminen

Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteisiin neuvotteluihin perustuvan tarvearvioinnin pohjalta yhteistyötä julkishallintonsa rakenteen uudistamiseksi ja sen toiminnan tehostamiseksi muun muassa seuraavilla osaluilla:

- a) organisaation tehokkuuden parantaminen, joka kattaa myös hallinnon hajauttamisen;
- b) hallintoelinten palvelutarjonnan tehostaminen;
- c) julkisen talouden hoidon parantaminen ja vastuuvollisuuden lisääminen sopimuspuolten lakien ja hallinnollisten määräysten mukaisesti;
- d) lainsäädäntökehyksen ja institutionaalisen rakenteen parantaminen;
- e) valmiuksien kehittäminen politiikan suunnittelua ja toteuttamista varten (julkisten palvelujen tarjonta, talousarvion laatiminen ja toteuttaminen, korruption torjunta);
- f) lainvalvontajärjestelmien ja viranomaisten valmiuksien parantaminen;
- g) virkamieskunnan, virastojen ja hallintomenettelyjen uudistaminen;
- h) julkishallinnon uudistamisessa tarvittavien valmiuksien parantaminen.

37 ARTIKLA

Yhdistykset ja valtiosta riippumattomat järjestöt

1. Sopimuspuolet katsovat, että yhdistyksillä ja valtiosta riippumattomilla järjestöillä, myös työmarkkinaosapuolilla, on merkitystä tämän sopimuksen mukaisessa yhteistyöpro-

sessissa ja että ne voivat myötävaikuttaa tähän prosessiin.

2. Järjestäytyneet yhdistykset ja valtiosta riippumattomat järjestöt voivat demokratian periaatteiden sekä sopimuspuolten lainsäädännön ja hallinnollisten määräysten mukaisesti

- a) osallistua poliittiseen päätöksentekoon,
- b) saada kehitysprosessin kaikissa vaiheissa tietoja kehitys- ja yhteistyöstrategioita ja alakohtaista politiikkaa koskevista neuvotteluista ja osallistua tällaisiin neuvotteluihin etenkin silloin kun on kyse niitä koskevista aloista,
- c) saada keskeisillä aloilla rahoitustukea, jos kummankin sopimuspuolen sisäiset säännöt sen sallivat, sekä valmiuksien kehittämiseen tarkoitettua tukea,
- d) osallistua yhteistyöohjelmien toteuttamiseen niitä koskevilla aloilla.

38 ARTIKLA

Kulttuuri

1. Sopimuspuolet sopivat edistävänsä monipuolista kulttuuriyhteistyötä moninaisuutta kunnioittaen lisätäkseen kulttuuriensa vastavuoroista ymmärtämystä ja tuntemusta.

2. Sopimuspuolet pyrkivät toteuttamaan asianmukaisia toimenpiteitä edistääkseen kulttuurivaihtoa ja toteuttaakseen kulttuurin eri osa-alueisiin liittyviä yhteisiä aloitteita, joihin kuuluu myös kulttuuriperinnön suojelemiseksi tehtävä kulttuurien monimuotoisuuteen liittyvä yhteistyö. Sopimuspuolet sopivat tässä yhteydessä jatkavansa yhteistyötään Aasian ja Euroopan yhteistyöprosessin (ASEM) puitteissa ja tukeaan Aasia-Eurooppa-säätiön (ASEF) toimille. Sopimuspuolet tukevat ja edistävät tässä tarkoituksessa kulttuuri-instituutioidensa pitkän aikavälin kumppanuutta ja yhteistyötä.

3. Sopimuspuolet sopivat neuvottelevansa ja tekevänsä yhteistyötä asianmukaisilla kansainvälisillä foorumeilla, kuten Unescon puitteissa, pyrkiäkseen yhteisiin tavoitteisiin ja edistääkseen kulttuurien monimuotoisuutta ja kulttuuriperinnön suojelua. Sopimuspuolet sopivat tässä yhteydessä edistävänsä kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä 20 päivänä lokakuuta 2005

tehdyn Unescon yleissopimuksen ratifiointia ja tehostavansa sen täytäntöönpanemiseksi tekemäänsä yhteistyötä korostaen tässä yhteydessä erityisesti politiikkaa koskevaa vuoropuhelua sekä kulttuurin ottamista osaksi kestävästä kehitystä ja köyhyyden vähentämisestä; tavoitteena on tukea dynaamisen kulttuurialan syntymistä helpottamalla kulttuuritoimialojen kehitystä. Sopimuspuolet jatkavat toimia, joilla kannustetaan muita valtioita tämän yleissopimuksen ratifioimiseen.

39 ARTIKLA

Tiede- ja teknologiayhteistyö

1. Sopimuspuolet sopivat lisäävänsä tiede- ja teknologiayhteistyötään molemmille sopimuspuolille tärkeillä aloilla, kuten teollisuus, energia, liikenne ja ympäristö, etenkin ilmastonmuutos ja luonnonvarojen hallinnointi (esimerkiksi kalatalous, metsätalous ja maaseudun kehittäminen), maatalous ja elintarvikkeiden turvallisuus, bioteknologia sekä ihmisten ja eläinten terveys; ne ottavat tässä yhteydessä huomioon omat politiikkansa ja yhteistyöohjelmansa.

2. Yhteistyön tavoitteena on muun muassa

a) edistää tieteellisen ja teknologisen tiedon ja osaamisen vaihtoa, myös silloin kun nämä liittyvät politiikan ja ohjelmien toteuttamiseen,

b) edistää kestäviä suhteita ja tutkimuskumppanuuksia sopimuspuolten tiedeyhteisöjen, tutkimuskeskusten, yliopistojen ja teollisuudenalojen välillä,

c) edistää tieteen ja teknologian aloilla toimivan henkilöstön koulutusta,

d) lisätä tieteen ja teknologian alojen tutkimustulosten soveltamista kestävästä kehityksen edistämiseksi ja elämänlaadun parantamiseksi,

3. Yhteistyötä tehdään seuraavilla tavoilla:

a) yhteiset tutkimus- ja kehittämishankkeet ja -ohjelmat;

b) tietojen, osaamisen ja kokemusten vaihto yhteisissä tieteellisissä seminaareissa, työpajoissa, kokouksissa, symposiumeissa ja konferensseissa;

c) tieteenharjoittajien ja nuorten tutkijoiden koulutus ja vaihto kansainvälisissä liikkuvuus- ja vaihto-ohjelmissa, jotka mahdollis-

tavat tutkimustulosten, hankittujen tietojen ja parhaiden käytänteiden mahdollisimman laajan levittämisen;

d) muut sopimuspuolten sopimat yhteistyömuodot.

4. Tässä yhteistyössä sopimuspuolet tukevat omien korkeakoulujensa, tutkimuskeskustensa ja tuotannonalojensa, erityisesti pienten ja keskisuuren yritysten, osallistumista. Yhteistyötä olisi tehtävä vastavuoroisuuden, oikeudenmukaisen kohtelun ja molemminpuolisen edun periaatteiden mukaisesti, ja siinä olisi varmistettava immateriaalioikeuksien riittävä suojaaminen.

5. Yhteistyössä katsotaan ensisijaisiksi muun muassa seuraavat toimet:

a) edistetään ja parannetaan erikseen määriteltyjen tutkimusresurssien käyttömahdollisuuksia tutkijavaihdon ja tutkijoiden koulutuksen tukemiseksi;

b) edistetään tutkimuksen ja kehityksen ottamista osaksi investointiohjelmia ja – hankkeita sekä virallisen kehitysavun ohjelmia ja hankkeita.

6. Sopimuspuolet pyrkivät löytämään rahoituslähteitä tukeakseen tiede- ja teknologiayhteistyön toteuttamista tämän sopimuksen mukaisesti valmiuksiensa rajoissa.

7. Sopimuspuolet sopivat pyrkivänsä kaikkiin tavoin tiedottamaan yleisesti omien tiede- ja teknologiayhteistyöohjelmiansa tarjoamista mahdollisuuksista.

40 ARTIKLA

Tieto- ja viestintäteknologioihin liittyvä yhteistyö

1. Sopimuspuolet katsovat, että tieto- ja viestintäteknologiat ovat nykyaikaisen elämän keskeinen osatekijä ja ratkaisevan tärkeitä taloudelliselle ja sosiaaliselle kehitykselle, ja ne sopivat vaihtavansa näkemyksiä tämän alan politiikastaan edistääkseen taloudellista ja sosiaalista kehitystä.

2. Tämän alan yhteistyössä keskitytään muun muassa seuraaviin osa-alueisiin:

a) tieto- ja viestintäteknologioiden kehityksen eri ulottuvuuksia koskevan vuoropuhelun helpottaminen;

b) tieto- ja viestintäteknologioihin liittyvien valmiuksien kehittäminen, myös henkilöstön kehittäminen;

c) sopimuspuolten ja Kaakkois-Aasian verkostojen ja palvelujen yhteenliitettävyyden ja yhteentoimivuuden;

d) uusien tieto- ja viestintäteknologioiden standardointi ja levittäminen;

e) sopimuspuolten välisen tieto- ja viestintäteknologioihin liittyvän tutkimus- ja kehittämissyhteistyön tukeminen;

f) tieto- ja viestintäteknologioihin liittyvät turvallisuuskysymykset sekä tietoverkkokäytön turvallisuuden torjunta;

g) televiestintälaitteiden, myös radiolaitteiden, sääntöjen mukaisuusarviointi;

h) sellaisten kokemusten ja parhaiden käytänteiden vaihtaminen, jotka liittyvät tietoteknologian käyttöönottoon kaikkialla yhteiskunnassa ja julkishallinnossa, sekä tähän liittyvä yhteistyö;

i) sopimuspuolten audiovisuaali- ja viestintäalojen instituutioiden ja toimijoiden välisen yhteistyön helpottaminen;

j) sopimuspuolten tieto- ja viestintäteknologiyhteyksien välisen yhteistyön ja teknologian siirron edistäminen.

41 ARTIKLA

Liikenne

1. Sopimuspuolet sopivat tehostavansa liikennepolitiikan eri osa-alueilla tekemäänsä yhteistyötä, jonka tavoitteena on parantaa ja laajentaa investointimahdollisuuksia, helpottaa tavaroiden ja matkustajien liikkumista, edistää meri- ja lentoturvallisuutta ja etenkin etsintä- ja pelastustoimia, torjua merirosvoutta, lähentää säännöksiä, vähentää liikenteen ympäristövaikutuksia ja tehostaa liikennejärjestelmiä.

2. Sopimuspuolten tämän alan yhteistyöllä pyritään edistämään

a) tietojen vaihtoa sopimuspuolten liikennepolitiikasta ja -käytänteistä, etenkin kaupunki-, maaseutu-, meri- ja lentoliikenteestä, kaupunkien liikennesuunnittelusta, liikenteen logistiikasta, julkisen liikenteen kehittämisestä sekä multimodaaliverkkojen yhteenliitettävyydestä ja yhteentoimivuudesta,

b) eurooppalaista maailmanlaajuista satelliitinavigointijärjestelmää (Galileo) koskevaa tietojen vaihtoa, joka toteutetaan soveltuvien kahdenvälisen välineiden avulla ja jossa keskitytään sääntelyyn, teollisuuden ja markkinoiden kehitykseen liittyviin molemmille sopimuspuolille tärkeisiin kysymyksiin,

c) lentoliikennepalveluihin liittyviä yhteisiä toimia, joita tuetaan muun muassa nykyisten sopimusten täytäntöönpanolla, selvittämällä mahdollisuuksia suhteiden kehittämiseen sekä sääntelyyn liittyvällä ja teknisellä yhteistyöllä lentoturvallisuuden, ilmailun turvaamisen ja lentoliikenteen hallinnan kaltaisilla aloilla sääntelyn lähentämisen tukemiseksi ja liiketoiminnan esteiden poistamiseksi; sopimuspuolet selvittävät tältä pohjalta mahdollisuuksia kattavampaan yhteistyöhön siviililmailun alalla,

d) meriliikennepalveluja koskevaa vuoropuhelua, jonka tavoitteena on varmistaa rajoittamaton pääsy kansainvälisen meriliikenteen markkinoille ja rajoittamattomat mahdollisuudet alan elinkeinojen harjoittamiseen kaupallisilla perusteilla, saada aikaan sitoumuksia nykyisten lastinvarausjärjestelmien asteittaiseksi poistamiseksi, varmistaa, että lastinjakoa koskevien lausekkeiden käyttöönotosta pidätetään, sekä ottaa meriliikennepalvelujen ja niiden liitännäispalvelujen alalla käyttöön kansallista kohtelua ja suosituimmuuskohtelua koskevia lausekkeitä, jotka koskevat toisen sopimuspuolen kansalaisten tai yritysten alusten mahdollisuuksia käyttää liitännäispalveluja ja satamapalveluja sekä ovelta ovelle -kuljetuspalveluihin liittyviä kysymyksiä,

e) liikenteen turvaamista, turvallisuutta ja ympäristön pilaantumisen estämistä koskevien vaatimusten täytäntöönpanoa erityisesti meri- ja ilmaliikenteen aloilla asianomaisten kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti; tähän kuuluu myös asianomaisilla kansainvälisten foorumeilla tehtävä yhteistyö kansainvälisten sääntöjen täytäntöönpanon tehostamiseksi. Tässä tarkoituksessa sopimuspuolet edistävät teknistä yhteistyötä ja apua liikenneturvallisuuteen liittyvillä osa-alueilla, joihin kuuluvat myös etsintä- ja pelastustoimet sekä onnettomuuksia ja niiden uhreja koskevat tutkimukset.

42 ARTIKLA

Energia

1. Sopimuspuolet sopivat lisäävänsä energia-alan yhteistyötä. Ne pyrkivät näin

a) monipuolistamaan energian tarjontaa energiavarmuuden parantamiseksi sekä kehittämään uusia, innovatiivisia ja uusiutuvia energian muotoja, kuten maakohtaisten olosuhteiden mukaiset kestävät biopolttoaineet ja biomassat sekä tuuli-, aurinko- ja vesivoima, ja tukemaan sellaisen tarkoituksenmukaisen toimintapolitiikan kehittämistä, jolla luodaan investointeja tukevat olosuhteet sekä tasapuoliset toimintaedellytykset uusiutuvalla energialle, sekä edistämään uusiutuvan energian sisällyttämistä asiaankuuluviin politiikanaloihin,

b) edistämään energiatehokkuutta energian tuotannossa, siirrossa, jakelussa ja loppukäytössä ja saavuttamaan näin sekä tarjonnan että kysynnän tukemana tilanne, jossa energian käyttö on taloudellista,

c) edistämään energian kestävään tuotantoon ja käyttöön tarkoitettua teknologian siirtoa,

d) edistämään valmiuksien parantamista ja helpottamaan investointeja alalla avointen ja syrjimättömien kaupan sääntöjen pohjalta,

e) tarkastelemaan yhteyksiä kohtuuhintaan saatavilla olevien energiapalvelujen ja kestävä kehityksen välillä.

2. Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi sopimuspuolet sopivat edistävänsä asianmukaisilla puhtaaseen tuotantoon ja ympäristönsuojeluun liittyvillä alueellisilla foorumeilla keskinäisiä yhteyksiään ja yhteistä tutkimusta sekä tehostavansa näitä aloja koskevaan tekniseen apuun ja valmiuksien kehittämiseen liittyviä hankkeita sopimuspuolten yhteisen edun mukaisesti. Molemmat sopimuspuolet tarkastelevat mahdollisuuksia lisätä ydinturvallisuuteen liittyvää yhteistyötä nykyisen lainsäädäntökehyksen ja toimintapolitiikan puitteissa.

43 ARTIKLA

Matkailu

1. Sopimuspuolet pyrkivät parantamaan tietojenvaihtoa ja vahvistamaan parhaita käytänteitä noudattaen Maailman matkailujärjestön antamia matkailun maailmanlaajuisia eettisiä sääntöjä sekä paikallisen Agenda 21 -prosessin perustana olevia kestävä kehityksen periaatteita varmistaakseen matkailualan tasapainoisen ja kestävä kehityksen.

2. Sopimuspuolet sopivat aloittavansa yhteistyön muun muassa seuraavilla osa-alueilla:

a) luonnon- ja kulttuuriperintöjen suojeleminen ja niihin liittyvien mahdollisuuksien mahdollisimman tehokas hyödyntäminen;

b) matkailun kielteisten vaikutusten lieventäminen;

c) paikallisyhteisöjen kestävä kehitystä tukevien matkailuelinkeinon myönteisten vaikutusten lisääminen muun muassa eko- ja kulttuurimatkailua kehittämällä siten, että samalla varmistetaan paikallis- ja alkuperäisyhteisöjen koskemattomuuden kunnioittaminen ja niiden etujen huomioon ottaminen;

d) tekninen apu ja valmiuksien kehittäminen, myös päättäjille ja matkailualan johtajille tarkoitetut koulutusohjelmat;

e) sopimuspuolten matkailualan toimijoiden, myös matkanjärjestäjien ja matkatoimistojen, kannustaminen kahdenvälisen yhteistyön, myös koulutuksen, kehittämiseen.

44 ARTIKLA

Teollisuuspolitiikkaa ja pk-yrityksiä koskeva yhteistyö

Sopimuspuolet, jotka ottavat huomioon toistensa talouspolitiikan ja sen tavoitteet, sopivat edistävänsä yhteistyötä kaikilla soveltuvilla teollisuuspolitiikan aloilla tavoitteenaan pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukykyyn parantaminen. Tätä yhteistyötä tehdään muun muassa seuraavilla tavoilla:

a) vaihdetaan tietoja ja kokemuksia lainsäädäntökehyksen ja muiden edellytysten luomisesta pienille ja keskisuurille yrityksille niiden kilpailukykyyn parantamiseksi;

b) edistetään taloudellisten toimijoiden välisiä yhteyksiä ja vaihtoja, kannustetaan yhteisinvestointeihin ja perustetaan yhteisyriksiä ja yhteisiä tietoverkkoja esimerkiksi unionin nykyisten horisontaalisten ohjelmien avulla etenkin pehmeän ja kovan teknologian, myös uuden ja kehittyneen teknologian, siirron edistämiseksi kumppanien välillä;

c) tiedotetaan rahoituksen saantiin ja markkinoille pääsyyn, myös mikro- ja pienyrityksille tarjolla oleviin tilintarkastus- ja kirjapitopalveluihin, liittyvistä kysymyksistä sekä kannustetaan näihin osa-alueisiin liittyvää innovointia ja vaihdetaan niihin liittyviä parhaita käytänteitä;

d) edesautetaan ja tuetaan sopimuspuolten yksityisen sektorin toimijoiden ja elinkeinonharjoittajien järjestöjen asianomaisia toimia;

e) edistetään yritysten sosiaalista vastuuta ja vastuullista yritystoimintaa, myös kestävästä kulutuksesta ja tuotantosta; tätä yhteistyötä täydennetään kuluttajiin liittyvillä näkökohdilla, joihin kuuluvat muun muassa tuotetiedot ja kuluttajien asema markkinoilla;

f) toteutetaan standardeihin, teknisiin määryksiin ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyihin liittyviä yhteisiä tutkimushankkeita, annetaan näihin osa-alueisiin liittyvää teknistä apua sekä tehdään niitä koskevaa yhteistyötä valituilla teollisuudenaloilla yhteisesti sovitun mukaisesti.

45 ARTIKLA

Talospoliittinen vuoropuhelu

Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä edistääkseen taloussuuntauksiaan ja -politiikkaansa koskevaa tietojen vaihtoa sekä alueellisen taloudellisen yhteistyön ja yhdenmisen yhteydessä toteutetusta talouspolitiikan koordinoinnista saatujen kokemusten vaihtoa molemmille sopimuspuolille tärkeillä aloilla käyttämällä nykyisiä kahden- ja monenvälisiä mekanismeja; tähän kuuluu myös sopimuspuolten lakien ja hallinnollisten määräysten mukainen tietojen vaihto valtion omistamien yritysten uudistamisesta ja yksityistämisestä.

46 ARTIKLA

Verotusta koskeva yhteistyö

1. Sopimuspuolet, joiden tavoitteena on edistää ja kehittää taloudellista toimintaa ja jotka ottavat huomioon tarpeen luoda tarkoituksenmukainen sääntely- ja hallintokehys, sitoutuvat noudattamaan verotusalan hyvää hallintotapaa ja panemaan täytäntöön avoimuuden ja tietojenvaihdon periaatteet jäsenvaltioiden ja Vietnamin kahdenvälisen verosopimusten puitteissa. Sopimuspuolet sopivat lisäksi lisäävänsä kokemusten vaihtoaan, vuoropuheluaan ja yhteistyötään torjuakseen veronkiertoa ja muita verotukseen liittyviä haitallisia käytänteitä.

2. Sopimuspuolet sopivat lisäävänsä verotukseen liittyvää yhteistyötään parantaakseen sääntelyyn ja hallintoon liittyviä valmiuksiaan muun muassa vaihtamalla kokemuksia ja antamalla teknistä apua.

3. Sopimuspuolet edistävät jäsenvaltioiden ja Vietnamin välillä tehtyjen kahdenvälisen verosopimusten tehokasta täytäntöönpanoa ja tukevat sitä, että uusien tällaisten sopimusten tekemistä harkitaan vastaisuudessa.

47 ARTIKLA

Yhteistyö rahoituspalvelujen alalla

Sopimuspuolet sopivat käyvänsä vuoropuhelua erityisesti vaihtaakseen tietoja ja kokemuksia sääntely-ympäristöistään ja lisätäkseen yhteistyötä, jolla pyritään parantamaan pankki- ja vakuutustoimintaan ja muihin rahoitusalan osa-alueisiin liittyviä kirjanpito-, tarkastus-, valvonta- ja sääntelyjärjestelmiä, myös toteuttamalla valmiuksien kehittämiseen liittyviä ohjelmia molemmille sopimuspuolille tärkeillä aloilla.

48 ARTIKLA

Yhteistyö luonnonkatastrofien ehkäisemiseksi ja niiden seurausten lieventämiseksi

1. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ehkäistäkseen luonnonkatastrofeja ja antaakseen tehokasta katastrofiapua, jotta ihmishenkien menetykset ja omaisuudelle,

luonnonvaroilta, ympäristölle ja kulttuuriperinnölle aiheutuvat vahingot olisivat mahdollisimman vähäisiä, ja ne sopivat lisäksi ottavansa katastrofiriskien vähentämisen osaksi kaikkia toimialoja kansallisella ja paikallisella tasolla.

2. Tältä pohjalta sopimuspuolet sopivat

a) vaihtavansa tietoja luonnonkatastrofien seurannasta, arvioinnista ja ennustamisesta sekä niitä koskevista varhaisvaroituksista,

b) parantavansa valmiuksia vaihtamalla luonnonkatastrofien ehkäisyyn ja niiden seurausten lieventämiseen liittyviä kokemuksia ja parhaita käytänteitä,

c) antavansa toisilleen tukea katastrofinhallinnassa ja hätätoimissa tarvittavan teknologian sekä erityislaitteiden ja -materiaalien osalta,

d) parantavansa vuoropuhelua luonnonkatastrofien hallinnasta ja hätätoimista vastaavien viranomaistensa välillä alan yhteistyön tukemiseksi ja tehostamiseksi.

49 ARTIKLA

Kaupunki- ja aluesuunnittelu ja -kehitys

1. Sopimuspuolet sopivat edistävänsä yhteistyötä ja kumppanuutta tällä osa-alueella tunnustaen, että kaupunki- ja aluesuunnittelulla ja -kehityksellä on tärkeä merkitys pyrittäessä talouskasvuun, köyhyiden vähentämiseen ja kestävään kehitykseen.

2. Kaupunki- ja aluesuunnitteluun ja -kehitykseen liittyvää yhteistyötä voidaan tehdä seuraavin tavoin:

a) vaihtamalla kokemuksia kestävään kaupunki- ja aluesuunnitteluun ja -kehitykseen liittyvistä toimenpiteistä, kuten

– politiikasta, joka koskee kaupunkisuunnittelua ja siihen liittyvää infrastruktuuria, aluesuunnittelua, kaupunkialueiden laajenemista sekä historiallisten kaupunkialueiden suojelua ja kehittämistä,

– kaupunkiverkoston perustamisesta, johon osallistuvat keskus- ja paikallishallinto, myös kunnat, yhdistykset, valtiosta riippumattomat järjestöt, urakoitsijat ja elinkeinonharjoittajien järjestöt,

– paikkatietojärjestelmää hyödyntävästä arkkitehtuurin, suunnittelun ja kaupunkialueiden laajenemisen hallinnasta,

– kaupunkikeskusten suunnittelusta ja kehittamisestä, keskusta-alueiden uudistamisesta ja kaupunkien ympäristösuunnittelusta,

– kaupunki- ja maaseutualueiden välisistä suhteista,

– kaupunkien teknisen infrastruktuurin kehittamisestä, myös kaupunkien vesihuoltojärjestelmien kunnostamisesta ja parantamisesta, viemäröintijärjestelmien ja kiinteiden jätteen käsittelyjärjestelmien rakentamisesta sekä ympäristön ja kaupunkimaisen suojelusta,

b) tukemalla keskus-, alue- ja paikallistason johtajien koulutusta ja heidän valmiuksiensa kehittämistä alue- ja kaupunkisuunnittelussa, arkkitehtuurin hallinnassa ja arkkitehtonisen perinnön säilyttämisessä,

c) tekemällä yhteistyötä asianomaisissa kansainvälisissä järjestöissä kuten YK:n asuinyhdyskuntaohjelman ja Maailman kaupunkifoorumin puitteissa ja toteuttamalla tässä yhteydessä yhteisiä tutkimusohjelmia ja järjestämällä työpajoja ja seminaareja, joissa vaihdetaan tietoja ja kokemuksia kaupunkisuunnittelusta ja -kehittämisestä, myös kaupunkien laajenemisesta, kaupunkisuunnittelusta, maankäytöstä ja teknisen infrastruktuurin kehittamisestä.

3. Sopimuspuolet sopivat parantavansa alue- ja kaupunkiviranomaistensa välistä yhteistyötä ja tukevansa niiden välistä kokemusten ja tietojen vaihtoa, jotta kaupunkeihin liittyvät monimuotoiset ongelmat voitaisiin ratkaista kestävästi kehitystä tukevalla tavalla.

50 ARTIKLA

Työmarkkina-, työllisyys- ja sosiaaliasiat

1. Vahvistaakseen globalisaation sosiaalista ulottuvuutta sopimuspuolet sopivat lisäävänsä yhteistyötään työmarkkina-, työllisyys- ja sosiaaliasioissa, myös työvoiman, alueellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden, työterveyden ja -turvallisuuden, sukupuolten tasa-arvon, elinikäisen oppimisen, henkilöstön kehittämisen, kansainvälisen muuttoliikkeen, ihmisarvoisen työn ja sosiaaliturvan osa-alueilla.

2. Sopimuspuolet vahvistavat, että on tarpeen tukea kaikkia hyödyttävää globalisaatioprosessia ja edistää täystyöllisyyttä ja työn

tuottavuutta sekä ihmisarvoista työtä olennaisena osana kestävästä kehityksestä ja köyhyyden vähentämisestä YK:n yleiskokouksen päätöslauselman 60/1 ja YK:n talous- ja sosiaalineuvoston korkean tason osuudessa heinäkuussa 2006 hyväksytyin ministerijulistuksen mukaisesti. Sopimuspuolten yhteistyössä otetaan huomioon niiden taloudellisen ja yhteiskunnallisen tilanteen erityispiirteet ja keskinäiset eroavuudet.

3. Sopimuspuolet vahvistavat sitoumuksensa noudattaa ja edistää kansainvälisesti hyväksytyjä työnormeja, jotka on vahvistettu niissä Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimuksissa, joiden osapuolia ne ovat, ja työelämän peruseriaatteita ja – oikeuksia koskevassa ILO:n julistuksessa. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ja antavansa toisilleen teknistä apua edistääkseen kansainvälisesti hyväksytyjen työnormien ratifioimista soveltuvin osin sekä pannaakseen tehokkaasti täytäntöön ratifioimansa työnormit.

4. Sopimuspuolet pyrkivät isäntämaan lakeja, edellytyksiä ja menettelyjä sekä sellaisia kansainvälisiä sopimuksia ja yleissopimuksia, joiden osapuolia ne ovat, noudattaen varmistamaan, että laillisesti isäntämaan alueella työskenteleviä toisen sopimuspuolen kansalaisia ei syrjitä kansalaisuuden perusteella muun muassa työehtojen, palkkauksen tai irtisanomisehtojen osalta muihin kolmansien maiden kansalaisiin verrattuna.

5. Yhteistyöhön voi sisältyä yhteisen sopimuksen mukaisia erityisohjelmia ja -hankkeita sekä valmiuksien kehittämistä, politiikkaa koskevaa vuoropuhelua ja aloitteita molemmille sopimuspuolille tärkeillä osaluilla kahden- tai monenvälisellä tasolla, kuten ASEM:n, EU:n ja ASEAN-maiden yhteistyön tai ILO:n puitteissa.

51 ARTIKLA

Tilastointi

1. Sopimuspuolet sopivat edistävänsä yhteistyötä tilastomenetelmien yhdenmukaistamisessa ja kehittämisessä, tilastotietojen kerääminen, käsittely, analysointi ja jakelu mukaan luettuina.

2. Tätä varten ne sopivat tehostavansa yhteistyötään, myös alueellisilla ja kansainvälisillä foorumeilla, toteuttamalla hankkeita valmiuksien parantamiseksi ja teknisen avun antamiseksi muun muassa asettamalla käyttöön uudenaikaisia tilasto-ohjelmistoja tavoitteenaan parantaa tilastojen laatua.

VII OSASTO

INSTITUTIONAALINEN KEHYS

52 ARTIKLA

Sekakomitea

1. Sopimuspuolet sopivat perustavansa sekakomitean, joka koostuu kummankin sopimuspuolen mahdollisimman korkean tason edustajista. Sekakomitean tehtävänä on

a) varmistaa tämän sopimuksen moitteeton toiminta ja täytäntöönpano,

b) vahvistaa tämän sopimuksen tavoitteita koskevat painopisteet,

c) seurata sopimuspuolten välisten kokonaisvaltaisten suhteiden kehittymistä ja antaa suosituksia tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamisen tukemiseksi,

d) pyytää tarvittaessa tietoja sopimuspuolten välillä tehtyjen muiden sopimusten nojalla perustetuilta komiteoilta tai muilta elimiltä ja tarkastella niiden toimittamia kertomuksia,

e) vaihtaa näkemyksiä ja tehdä ehdotuksia yhteisen edun mukaisista asioista, myös tulevasta toiminnasta ja sen toteuttamiseen käytettävissä olevista resursseista,

f) ratkaista tämän sopimuksen soveltamista tai tulkintaa koskevat erimielisyydet,

g) tutkia kaikki toisen sopimuspuolen esittämät velvoitteiden täyttämistä koskevat tiedot ja neuvotella toisen sopimuspuolen kanssa molempien sopimuspuolten hyväksyttävissä olevan ratkaisun löytämiseksi 57 artiklan mukaisesti.

2. Sekakomitea kokoontuu tavallisesti vuosittain vuorotellen Hanoissa ja Brysselissä yhteisesti sovittavana päivänä. Myös ylimääräisiä sekakomitean kokouksia voidaan järjestää sopimuspuolten niin sopiessa. Sekakomitean puheenjohtajana toimii vuorotellen kummankin sopimuspuolen edustaja. Seka-

komitean kokousten esityslistasta päätetään sopimuspuolten yhteisellä sopimuksella.

3. Sekakomitea perustaa alakomiteita ja erityistyöryhmiä avukseen tehtäviensä hoidossa. Alakomiteat ja työryhmät raportoivat toiminnastaan yksityiskohtaisesti sekakomitealle sen kaikissa kokouksissa.

4. Sopimuspuolet sopivat, että sekakomitean tehtävänä on myös huolehtia kaikkien sopimuspuolten välillä tehtyjen tai tehtävien alakohtaisten sopimusten tai pöytäkirjojen moitteettomasta toiminnasta.

5. Sekakomitea vahvistaa oman työjärjestyksensä.

VIII OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET

53 ARTIKLA

Yhteistyöresurssit

1. Sopimuspuolet sopivat antavansa omien resurssiensa ja säännöstensä sallimissa rajoissa käyttöön asianmukaiset resurssit, myös rahoitusvarat, tässä sopimuksessa määrättyjen yhteistyötavoitteiden saavuttamiseksi.

2. Sopimuspuolet kannustavat Euroopan investointipankkia jatkamaan toimintaansa Vietnamin omien menettelyjensä ja rahoituskriteeriensä mukaisesti.

54 ARTIKLA

Tulevaa kehitystä koskeva lauseke

1. Yhteistyötä lisätäkseen sopimuspuolet voivat keskinäisestä sopimuksesta laajentaa tämän sopimuksen soveltamisalaa esimerkiksi täydentämällä sitä tiettyjä aloja tai toimintoja koskevilla sopimuksilla tai pöytäkirjoilla. Tällaisten erityissopimusten katsotaan olevan erottamaton osa tämän sopimukseen alaan kuuluvia kahdenvälisiä suhteita, ja ne muodostavat osan yhteisestä institutionaalista kehiksestä.

2. Sopimuksen täytäntöönpanon osalta kumpikin sopimuspuoli voi tehdä ehdotuksia yhteistyön laajentamiseksi ottaen huomioon sopimuksen soveltamisesta saadut kokemukset.

55 ARTIKLA

Muut sopimukset

1. Tämä sopimus ja sen nojalla toteutettavat toimet eivät rajoita jäsenvaltioiden valtuuksia tehdä kahdenvälistä yhteistyötä Vietnamin kanssa tai tarvittaessa tehdä sen kanssa uusia kumppanuus- ja yhteistyösopimuksia, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen sisältyvien asian kannalta merkityksellisten määräysten soveltamista.

2. Tämä sopimus ei vaikuta sellaisten sitoumusten soveltamiseen tai täytäntöönpanoon, joita sopimuspuolet ovat tehneet kolmansien osalta.

3. Voimassa olevat sopimukset, jotka koskevat tämän sopimuksen soveltamisalaa kuuluvia yhteistyöaloja, katsotaan osaksi tämän sopimuksen mukaisia kahdenvälisiä suhteita ja osaksi yhteistä institutionaalista kehystä.

56 ARTIKLA

Sopimuksen soveltaminen ja tulkinta

1. Kumpikin sopimuspuoli voi saattaa sekakomitean käsiteltäväksi kaikki tämän sopimuksen soveltamista tai tulkintaa koskevat erimielisyydet.

2. Sekakomitea voi ratkaista asian antamalla suosituksen.

57 ARTIKLA

Velvoitteiden täyttäminen

1. Sopimuspuolet toteuttavat kaikki tämän sopimuksen mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi tarvittavat yleiset ja erityiset toimenpiteet ja varmistavat, että ne toimivat tässä sopimuksessa vahvistettujen tavoitteiden ja tarkoitusten mukaisesti.

2. Jos jompikumpi sopimuspuoli katsoo, että toinen sopimuspuoli on jättänyt täyttämättä jonkin tämän sopimuksen mukaisen velvoitteensa, se voi toteuttaa aiheelliset toimenpiteet.

3. Lukuun ottamatta tapauksia, joissa on kyse olennaisesta sopimusrikkomuksesta, kyseinen sopimuspuoli esittää ennen toimenpiteiden toteuttamista sekakomitealle kaikki tilanteen perusteelliseksi tutkimiseksi tarvittavat tiedot sopimuspuolten kannalta hyväksyttävän ratkaisun saavuttamiseksi.

4. Sopimuspuolet sopivat, että sopimuksen oikean tulkinnan ja soveltamisen varmistamiseksi 57 artiklan 2 kohtaan sisältyvällä ilmauksella 'aiheelliset toimenpiteet' tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka ovat kansainvälisen oikeuden mukaisia ja tämän sopimuksen mukaisten velvoitteiden noudattamatta jättämiseen nähden oikeasuhteisia. Ensisijaisesti on valittava sellaiset toimenpiteet, jotka aiheuttavat vähiten haittaa tämän sopimuksen toiminnalle. Toimenpiteistä ilmoitetaan välittömästi toiselle sopimuspuolelle, ja niistä neuvotellaan sekakomiteassa toisen sopimuspuolen sitä pyytäessä.

58 ARTIKLA

Apuvälineet

Helpottaakseen tämän sopimuksen nojalla tehtävää yhteistyötä sopimuspuolet sopivat järjestävänsä yhteistyön täytäntöönpanoon osallistuville virkamiehille ja asiantuntijoille tehtävien hoitamista varten tarvittavat apuvälineet kummankin sopimuspuolen sisäisten sääntöjen ja hallinnollisten määräysten mukaisesti.

59 ARTIKLA

Julistukset

Tähän sopimukseen liitetyt julistukset ovat erottamaton osa sopimusta.

60 ARTIKLA

Alueet, joihin sopimusta sovelletaan

Tätä sopimusta sovelletaan alueeseen, johon sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta siinä määrätyn edellytyksin, ja Vietnamin sosialistisen tasavallan alueeseen.

61 ARTIKLA

Sopimuspuolten määrittely

Tässä sopimuksessa 'sopimuspuolilla' tarkoitetaan unionia tai sen jäsenvaltioita taikka unionia ja sen jäsenvaltioita niiden toimivalan mukaisesti sekä Vietnamin sosialistista tasavaltaa.

62 ARTIKLA

Kansallinen turvallisuus ja tietojen luovuttaminen

Mikään tässä sopimuksessa ei oikeuta edellyttämään jommaltakummalta sopimuspuolelta tietoja, joiden luovuttamisen se katsoo olevan keskeisten turvallisuussetujensa vastaista.

63 ARTIKLA

Voimaantulo ja voimassaoloaika

1. Tämä sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona tätä varten tarvittavat oikeudelliset menettelyt jälkimmäisenä päätökseen saattanut sopimuspuoli on ilmoittanut toiselle sopimuspuolelle kyseisten menettelyjen päätökseen saattamisesta.

2. Sopimus on voimassa viisi vuotta. Sen voimassaoloa jatketaan ilman eri toimenpiteitä vuodeksi kerrallaan, jollei kumpikaan sopimuspuoli ilmoita kuusi kuukautta ennen kyseessä olevan yksivuotisen voimassaolojakson päättymistä toiselle sopimuspuolelle kirjallisesti aikomuksestaan olla jatkamatta sopimuksen voimassaoloa.

3. Sopimukseen mahdollisesti tehtävistä muutoksista sovitaan sopimuspuolten kesken. Muutokset tulevat voimaan sen jälkeen, kun tarvittavat muodollisuudet jälkimmäisenä täyttänyt sopimuspuoli on ilmoittanut toiselle sopimuspuolelle kaikkien tarvittavien muodollisuuksien täyttämistä.

4. Kumpi tahansa sopimuspuoli voi irtisanoa tämän sopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti toiselle sopimuspuolelle. Sopimuksen irtisanominen tulee voimaan kuusi

kuukautta sen jälkeen, kun toinen sopimuspuoli on vastaanottanut ilmoituksen.

64 ARTIKLA

Ilmoitukset

Sopimuksen 63 artiklan mukaiset ilmoitukset toimitetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteerille ja Vietnamin ulkoasiainministeriölle.

65 ARTIKLA

Todistusvoimainen teksti

Tämä sopimus laaditaan kahtena kappaleena bulgarian, englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, ranskan, romanian, ruotsin, saksan, slovakin, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin, viron ja vietnamin kielellä, ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.

LIITE

YHTEINEN JULISTUS MARKKINATA-
LOUSASEMESTA

Sopimuspuolet parantavat yhteistyötään, jolla pyritään Vietnamin markkinatalousase-
man varhaiseen tunnustamiseen asianomaisia
menettelyjä noudattaen mahdollisimman
pian.

EUROOPAN UNIONIN YKSIPUOLINEN
JULISTUS YLEISESTÄ
TULLIETUUSJÄRJESTELMÄSTÄ

Euroopan unioni katsoo, että yleisellä tullietuusjärjestelmällä on tärkeä merkitys kaup-
pan kehitykselle, ja se lisää yhteistyötään
muun muassa vuoropuhelun, vaihtojen ja
valmiuksien kehittämisen avulla varmistaak-
seen, että Vietnam hyödyntää järjestelmää
mahdollisimman tehokkaasti sopimuspuolten
asianmukaisten menettelyjen ja EU:n kehiti-
tyvän kauppapolitiikan mukaisesti.

YHTEINEN JULISTUS 24 ARTIKLASTA
(YHTEISTYÖ RAHANPESUN JA
TERRORISMIN RAHOITUKSEN TOR-
JUNNASSA)

Sopimuspuolet sopivat, että sekakomitea
laatii luettelon niistä toimivaltaisista viran-
omaisista, jotka vastaavat tämän artiklan mu-
kaisesta tietojenvaihdosta.

YHTEINEN JULISTUS 57 ARTIKLASTA
(VELVOITTEIDEN TÄYTTÄMINEN)

Sopimuspuolet sopivat, että sopimuksen
oikean tulkinnan ja soveltamisen varmistami-
seksi 57 artiklan 3 kohtaan sisältyvällä ilma-
uksella 'olennainen sopimusrikkomus' tar-
koitetaan vuonna 1969 tehdyn valtiosopi-
musoikeutta koskevan Wienin yleissopimuk-
sen, jäljempänä 'Wienin yleissopimus', 60
artiklan 3 kohdan mukaisesti

a) sopimuksen purkamista Wienin yleisso-
pimuksen vastaisesti, tai
b) 1 artiklan 1 ja 2 kohdassa sekä 8 artik-
lassa tarkoitettujen sopimuksen olennaisten
osien rikkomista.

Olennaisen sopimusrikkomuksen tapauk-
sessa toimenpiteestä on välittömästi ilmoitet-
tava toiselle sopimuspuolelle. Toisen sopi-
muspuolen pyynnöstä sekakomitea järjestää
enintään 30 päivän kuluessa kiireelliset neu-
vottelut, joissa tutkitaan perusteellisesti kaik-
ki toimenpiteen osatekijät tai perusteet sopi-
muspuolten hyväksyttävissä ole-
van ratkaisun saavuttamiseksi.